

Onze Vogels

55e jaargang no.9, september 1994

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

osel

De

HET VUURVINKKJE

TEKST: CEES HELLEMONS FOTO'S: CEES SCHOLTZ

Het vuurvinkje (*Lagonosticta senegala*) is ongetwijfeld een van de bekendere vertegenwoordigers van de kleinere Afrikaanse soorten. Vuurvinken komen in grote delen van Afrika voor, waar ze vooral te vinden zijn op de dorre gras- en boomsteppen. Ze zijn zeker niet mensenschuw, vandaar dat we hun nest ook kunnen vinden in de buurt van dorpen en nederzettingen.

Veel onderzoekers onderscheiden een groot aantal ondersoorten. De kleur- en gedragsverschillen zijn echter zo gering, dat verdere beschrijving niet noodzakelijk is. Wel moeten we er rekening mee houden dat er vuurvinken met en zonder stippen voorkomen.

Eenmaal geacclimatiseerd zijn het vrij sterke vogeltjes, die echter vrij gevoelig zijn voor vocht en kou. Wil men ze in de buitenvolière houden dan moet men hier goed op letten.

In de (gezelschaps)volière en in de broedkooi zijn ze zeer snel vertrouwd met de mens en uiterst verdraagzaam t.o.v. medebewoners. Daarbij blijken het nog prima broedvogels te zijn ook. Het samenstellen van een koppeltje is helemaal niet moeilijk, omdat de geslachten makkelijk te onderscheiden zijn. De man is wijnrood en de pop is reebruin. Het is wel verstandig om meerdere koppeltjes aan te schaffen. Voorzie de vogeltjes van een kleur- en hou nauwkeurig in de gaten wie zich tot wie aangetrokken voelt.

Voor wat betreft de voeding stellen ze niet veel eisen. Een goed zaadmengsel, aangevuld met wat eivoer (eventueel aangemaakt met wat gekiemd zaad) is ruim voldoende voor ze. Natuurlijk mogen grit, mineralen en dagelijks vers drink- en badwater niet ontbreken. Verder zijn ze verzot op groenvoer en onkruidzaden. Hoewel het verstrekken van levend voer niet beslist noodzakelijk is, worden met name buffalo-wormpjes in de opfokperiode met graagte gegeten.

Ze nemen vrijwel met elk nestbakje genoegen. In een goed beplante volièrre maken ze hun nest vaak zelf in een struik op ongeveer 1 meter hoogte. Deze nesten leveren bij het ringen van de jongen wel eens problemen op, omdat ze een vrij kleine invliegopening hebben.

Het nest wordt gemaakt van droge grashalmen, kokosvezel, sisaltouw, etc.

Het popje legt 3 tot 5 eitjes, welke door beide ouders afwisselend bebroed worden. De broedtijd duurt ongeveer 12 dagen.

Na ongeveer 7 dagen kunnen de jongen geringd worden met ringmaat 2,3 mm. Sommige oudervogels gooien de pasgeringde vogels uit het nest. Het met een viltstift zwart maken van de ring is meestal voldoende om dit te voorkomen.

Na ongeveer 18 dagen vliegen de jongen uit en keren niet meer terug naar het oude nest. Vaak zit het popje inmiddels weer te broeden, zodat het voeren nu geheel voor rekening van de man komt. Dit voeren gaat nog ongeveer 12 dagen door, waarna de jonge vuurvinkjes zelfstandig zijn.

Als de vogels in een volièrre ondergebracht zijn, hoeven we de jongen niet uit te vangen. 's Avonds gaan ze immers toch niet naar het oude nest, maar zoeken ze een tak waar ze gezamenlijk slapen.

Kweken we in een broedkooi dan is het uitvangen, gezien de beperktere ruimte, wel verstandig.

Als de jongen uitvliegen hebben ze dezelfde kleur als het popje, alleen de bevedering bij de stuit is iets roder.

Al met al is de vuurvink een leuke vogel voor zowel de beginnende alsook de meer ervaren liefhebber. Bovendien is het een aantrekkelijke showvogel, die op menige tentoonstelling hoog scoort.

KALENDER 1994

HET DIAMANTPAAPJE

Het is maar goed, dat men de levende organismen een wetenschappelijke benaming heeft gegeven. Dat geldt vooral voor de vogels. Ons Paapje (*Saxicola rubetra*), dat volgens de nieuwe Peterson "Paap" heet, behoort tot de Tapuiten, terwijl de Paapjes, die wij als volièrevogels kennen, behoren tot de vinkachtigen. Zij behoren tot het geslacht *Sporophila*. Zij horen alle thuis in noordelijk Zuid-Amerika, Midden-Amerika en het zuiden van Noord-Amerika. Wat hun habitat betreft nemen zij het niet zo nauw, maar het liest houden zij zich op in laag boecoente en struikgewas in moerasige gebieden, langs rivieroeveren. In het dichte woud zal men ze veelal tevergeefs zoeken, ofschoon ze wel acte de présence geven in de ondergroei langs bosranden en bij grote open plekken. Paapjes zijn levendige, zaadetende vogeltjes, die in lengte schommelen rond een decimeter, sommige iets groter, andere iets kleiner. Het snaveltje is kort en dik; de bovenrand (culmen) is meestal gebogen. Diverse soorten vertonen in de vlucht een wit vleugelspiegeltje. Dit wordt veroorzaakt door het feit, dat sommige van de slappennen aan de basis wit zijn. In de volièrre zijn het doorgaans tamelijk vreedzame vogeltjes, maar in de broedtijd worden ze - zoals bij tal van vogelsoorten - veelal agressief. Ze houden er een eigen territorium rond het nest op na. Dat geldt voor niet-soortgenoten. Mannelijke Paapjes kunnen elkaar absoluut niet uitstaan. Doorgaans knokken ze net zolang tot er één het loodje legt. Hier geldt dus: een gevaarschuwd volièrrehouder ...

Diamantpaapje

Het op het kalenderblad afgebeelde Diamantpaapje treft men niet aan op het vasteland van Amerika, maar op de eilanden Trinidad en Tobago. Zij houden zich daar op in ongeveer dezelfde habitats als die ik reeds noemde. De nestjes worden veelal op vrij grote hoogte gebouwd. Ze zijn tamelijk diep en worden gemaakt van plantaardig materiaal. De 2 tot 3 eitjes zijn bleek- of bruinig groen met donkere vlekjes. Ze worden door de pop uitbroed in circa een dozijn dagen. De jongen vliegen uit als ze een dag of twaalf oud zijn.

Meindert de Jong

N.B. Een uitgebreid artikel over de Paapjes vindt u in "Onze Vogels" van augustus 1992.

De

usel

DE ZEBRAVINKENLIEFHEBBERIJ

Foto's: Ton de Bruijn

INLEIDING

Al vele jaren is de zebra-vink een populaire vogel bij de vogel-hobbyisten. Daarom wordt in dit artikel de zebra-vinkenliefhebberij belicht. We gaan in op de geschiedenis van de zebra-vink in Europa, op de indeling van de verschillende kleurslagen en op verschillende activiteiten die door de Nederlandse Zebra-vinken Club (NZC), onder de vlag van de NBvV, plaatsvinden.

ZEBRAVINKEN IN EUROPA Geschiedenis.

De eerste zebra-vinken zijn reeds vóór 1850 ingevoerd in Europa. Helaas is niet te achterhalen wanneer dit precies is geweest. In "Die Gefiederte Welt" van 1872 (1ste jaargang) werd al melding gemaakt van een regelmatige kweek met zebra-vinken. Sinds 1940 hebben geen importen vanuit het wild meer plaats gehad.

Zebra-vinkenclubs.

In Engeland werd in 1952 de Zebra-finch Society (Z.F.S.) opgericht. Dit mag wel de eerste speciaalclub voor zebra-vinken worden genoemd met zo'n 250 leden verspreid over de gehele wereld. Deze speciaalclub werd gevolgd door de Nederlandse Zebra-vinken Club (NZC), opgericht in 1968 en de Belgische Zebra-vinken Club (BZC), opgericht in 1974. In Duitsland is sinds 1983 de Deutsche Zebra-finken Interessengemeinschaft (DZI) actief.

Standaardeisen.

In 1958 werden in Duitsland de eerste standaardeisen opgesteld. In Nederland was in 1957 een poging ondernomen om tot een standaard voor zebra-vinken te komen. Ook werd de naamgeving van de zebra-vinken kritisch bekeken. Verder werd in 1957 een idee ingebracht om tot een standaard TT-kooi te komen. Pas in 1964 werd de eerste standaard voor zebra-vinken bij de NBvV daadwerkelijk van kracht. Deze standaard werd met medewerking van de TC-NZC in 1972 herzien en aangevuld. Ook in de latere samenstelling van vraagprogramma en standaardeisen voor zebra-vinken heeft de NZC een forse inbreng gehad. De ontwikkeling van zebra-vinken kwam in de jaren zeventig in een stroomversnelling. Dit maakte het

noodzakelijk dat reeds in 1980 de NBvV een geheel herziene en aangevulde standaard uitgaaf. De groei van het aantal mutaties en kleurslagen bleef doorgaan. Dit maakte nieuwe standaardeisen noodzakelijk in 1992, met daarop aansluitend een nieuw vraagprogramma vanaf 1993. Het aantal kleurslagen was inmiddels opgelopen via 28 in 1980 naar ruim 70 in 1993. Op de opzet van het vraagprogramma gaan we later in dit artikel verder in.

Keuring.

Op basis van de standaardeisen van 1964 werd een speciaal keurbriefje voor zebra-vinken ingevoerd. De zebra-vinken werden hierop verdeeld in vier keurschalen. In 1991 werden deze vier keurschalen tot drie samenge-

voegd en aangevuld met een nieuwe schaal voor kuifzebra-vinken. Het totaal aantal keurschalen bleef hierdoor vier. Ook hierin heeft de NZC een stevige inbreng gehad. Daarnaast werd de nodige aandacht besteed aan gerichte begeleiding van de keurmeesters.

Activiteiten.

De club was inmiddels uitgegroeid tot zo'n 650 leden in 1993. Via het tweemaandelijks clubblad "Zebra-pad" worden de leden sinds jaren van allerlei zebra-vinkennieuws op de hoogte gehouden. Ditzelfde doet de BZC via het clubblad "De Zebra". Tussen de BZC en de NZC bestaat een regelmatig contact. Jaarlijks komt een grote groep NZC-leden bijeen op de Technische Dag waarop lezingen worden

georganiseerd en gezonde onderlinge discussie plaatsvindt over verzorging, kweek en details van de diverse kleurslagen. Verder organiseert de NZC tafelkeuringen en tentoonstellingen. Deze waren in eerste instantie alleen regionaal. Op 5 oktober 1974 werd in Dalftsen (Overijssel) de eerste tafelkeuring gehouden in de vorm van een open keuring, dus in aanwezigheid van de liefhebbers.

NZC-Show.

In 1984 werd ter gelegenheid van het

15-jarig bestaan van de NZC een landelijke clubshow georganiseerd in Soest. Dit werd een dermate succes, dat dit een jaarlijks gebeuren werd, waarbij het aantal zebrafincken geleidelijk aan bleef groeien. Hiermee werd de NZC-show sindsdien verreweg de grootste zebrafinckenshow ter wereld. Na vier jaar maakte deze groei een verhuizing naar een grotere ruimte noodzakelijk. Deze werd gevonden in een tuincentrum in Houten. In 1992 vond opnieuw een verhuizing van de tentoonstelling plaats en wel

naar Veenendaal. Helaas moest dat jaar de show worden afgeblazen in verband met de bij pluimvee optredende pseudo-vogelpest. In 1993 kon de show gelukkig weer doorgaan. Ook in 1994 is dat de bedoeling en vanwege het 25-jarig bestaan van de NZC zal deze show extra aandacht krijgen.

KLEURSLAGEN

Vele mutaties.

Bij de zebrafinck is inmiddels een groot aantal mutaties ontstaan. Naast de grijze kennen we de volgende, door de NBvV erkende mutaties: bruin, bleekkrug, masker, wit, bont en getekend, zwartborst, oranjeborst, blackface, zwartwang, pastel, witborst, wang, isabel, agaath, gekuifd en geelsnavel. In principe zijn deze mutaties met elkaar te combineren per twee, maar ook per drie, per vier, enzovoort. In theorie zijn er zo vele duizenden mutatiecombinaties denkbaar. Veel van deze combinaties zijn echter niet of nauwelijks herkenbaar. Wie zou bijvoorbeeld een witte zwartwang herkennen? Soms geven combinaties van mutaties geen fraai resultaat. Een bonte masker bijvoorbeeld toont nauwelijks contrast en is daarom niet fraai. Om deze redenen is het vraagprogramma van de NBvV voorlopig "beperkt" gehouden tot 300 klassen, waarin zebrafincken voor de tentoonstelling worden ingeschreven. Hierbij moeten we er rekening mee houden dat bij verreweg de meeste kleurslagen mannen en poppen gescheiden gevraagd worden. Bij de opzet van het vraagprogramma zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd voor wat betreft de kleurslagen.

Uitgangspunten vraagprogramma.

We kennen van de zebrafinck de basisvormen grijs en bruin. Het overgrote deel van alle mutaties kan in deze beide kleurslagen worden ingekweekt. We spreken daarom van mutaties in de grijsserie en in de bruinserie. In de naamgeving zien we achteraan in welke serie de kleurslag thuis hoort, bijvoorbeeld bleekkrug grijs en bleekkrug bruin. Als we te maken hebben met een combinatie van meerdere mutaties moet er natuurlijk een keuze gemaakt worden voor de volgorde waarin de mutaties in de naam-

soel

De

geving worden weergegeven. Hierbij heeft de NZC ervoor gekozen om de meest opvallende mutatie vooraan te plaatsen. Hebben we bijvoorbeeld te maken met een combinatie van blackface, oranjeborst en zwartborst, dan zal de oranjeborstmutatie het meest opvallen. In de bruinserie heet deze mutatiecombinatie daarom oranjeborst zwartborst blackface bruin. Bij een combinatie van pastel en zwartborst in de grijsserie valt de pastelfactor het meest op. Deze kleurslag heet daarom pastel zwartborst grijs. Alle mutatiecombinaties zijn volgens deze logica in het vraagprogramma en de standaardseisen ondergebracht.

Nieuwe mutaties.

Naast de erkende kleurslagen zijn er inmiddels weer nieuwe mutaties ontstaan. Op de al genoemde NZC-Show in Veenendaal verwachten we dat nagenoeg alle bestaande en nieuwe mutaties en mutatiecombinaties te zien zullen zijn.

NZC-ACTIVITEITEN

Feestelijke NZC-Show.

Inmiddels bestaat de NZC 25 jaar en dat feit wordt gevierd! Dit zal allereerst te merken zijn op de al aangehaalde NZC-Show in Veenendaal. Een extra feit om te vieren is, dat dit de 10de NZC-Show is, iedere vogelliefhebber met enige interesse voor zebrafincken zal deze tentoonstelling willen bezoeken. De TT vindt plaats in de VSW-HAL NOORD, Zandstraat 54C in Veenendaal op donderdag 6 oktober (open van 19.30 - 22.00 uur), vrijdag 7 en zaterdag 8 oktober (open

van 10.00 - 17.00 uur) en zondag 9 oktober (open van 10.00 - 16.30 uur). De NZC hoopt hier circa 1500 zebrafincken te kunnen showen van NZC-leden. Een aardig aspect aan de NZC-clubshow is de grote buitenlandse belangstelling hiervoor, zowel voor deelname als voor een bezoek. In de afgelopen jaren waren er inzendingen uit België, Duitsland, Denemarken, Frankrijk en Zwitserland. Naast de tentoonstelling is er een grote verkoopklasse, van waaruit vele zebrafincken een nieuwe baas zullen vinden.

Een nieuw zebrafinckenboek.

Op deze NZC-Show staat nog iets bijzonders te gebeuren. Al enkele jaren is een groepje NZC-leden bezig een nieuw boek over zebrafincken samen te stellen. Er zijn in de loop van de jaren prima boeken over zebrafincken geschreven. In 1968 werd uitgegeven de "Handleiding voor de Zebrafinckenkweker" van W.Beckmann, de nestor in de zebrafinckensport. Aangezien de ontwikkelingen in de zebrafinckensport zeer snel gaan was er na een aantal jaren behoefte aan een opvolger van dit boek. Dit werd in 1982 het boek "Zebrafincken" van Hans Klören. Inmiddels weten we nóg meer over zebrafincken. Verder ontstonden weer nieuwe mutaties als de zwartwang, de blackface en de agaath en nieuwe mutatiecombinaties. Daarom ontstond er opnieuw behoefte aan een actueel boek op zebrafinckengebied. Zo'n boek moest dan uiteraard ook weer veel meer foto's bevatten. Die uitgangspunten werden gehan-

teerd voor het boek, waar onder de vlag van de NZC aan wordt gewerkt. Dit boek ligt inmiddels bij de drukker (en zelfs die is NZC-lid!). Op de NZC-Show in Veenendaal wordt dit nieuwe boek gepresenteerd en zal daar ook voor het eerst voor verkoop beschikbaar zijn. Dit mag een extra reden zijn voor de liefhebber om deze show te bezoeken.

CONCLUSIE

De zebrafinckensport heeft een jarenlange traditie en is ook anno 1994 nog springlevend. Onder de vlag van de NBvV is de Nederlandse Zebrafincken Club nu al 25 jaren actief voor deze hobby. In die jaren zijn er onder andere standaardseisen ontworpen, voorstellen gedaan voor de indeling van het vraagprogramma en tentoonstellingen georganiseerd. Naast de jaarlijkse NBvV-Show in Breda is de NZC-Show uitgegroeid tot DE trekpleister voor zebrafinckeliefhebbers, nationaal en internationaal. De 10de NZC-Show, begin oktober in Veenendaal, zal daar weer een voorbeeld van zijn. En geen enkele liefhebber zal zich deze kans laten ontzeggen daar tevens kennis te maken met het nieuwe boek, met alle wetenswaardigheden over en fraaie foto's van zebrafincken.

TC-NZC

osel

ALS ER GEEN **ANDER IS....**

Bij K. van Olst in Heerde kon de natuur niet wachten. Vanwege drukke werkzaamheden werd de volière niet volledig bevolkt. Wel was er de ruimte.

Naast enkele zebra's en een man Prachtrosealia (*Platycecus eximius ceciliae*) werd een pop Roodvoorhoofd kakariki (*Cyanoramphus novaezelandiae*) welkom geheten. Deze vloog alleen bij kennissen rond.

Niets aan de hand, zult u zeggen. Dat was ook zo de afgelopen twee jaar. Maar kennelijk duurde het wachten op andere soortgenoten te lang. Bij terugkomst van de vakantie lagen er vijf

eieren in het broedblok. Op zich geen wonder. Maar wat bleek? Van deze vijf eieren waren er drie bevrucht. Half juli werden er drie jongen geboren. Eén hiervan stierf begin augustus.

Toen de jongen ongeveer drie weken oud waren, stierf ma Kakariki en pa Rosella was kennelijk zo onder de indruk, dat hij stopte met voeren. Echter, de jongen waren al drie weken, dus nam de dochter des huizes de taak over. Met een spuit en vloeibaar voedsel werden de beide overgebleven jongen vele malen daags gevoerd. In de tweede helft van augustus werd langzaam overgegaan naar

hardvoer.

De beide jongen zijn door deze verzorging wel handtam geworden. Wat is nu het bijzondere van dit gebeuren? De Rosella komt uit Zuidoost-Australië en de Kakariki uit Nieuw-Zeeland. Het zijn twee verschillende soorten vogels, dus dat zo'n kruising jongen voortbrengt is al uniek.

Daarnaast mag niet onvermeld blijven de zorg, die de dochter van Van Olst aan beide dieren heeft besteed.

K. van de Hoek

ALS ER GEEN *ANDER IS....*

ose/

De/

AGAPORNIS SWINDERNIANA EMINI

De ondersoort emini van de *Agapornis swinderniana* wordt uitsluitend aangetroffen in Centraal- en Oost-Zaire en in het meest westelijke deel van Uganda. Ik heb gedurende tien weken veldstudies gedaan in dit westelijke deel van Uganda tot aan de grens met Zaire. Mijn basiskamp lag in de stad Kabarole tussen het Albert- en het Edwardmeer. De Zairees-Ugandese grens loopt door beide meren. Vanuit dit basiskamp trok ik naar het noorden, het zuiden en het westen (vrijwel tot aan de grens) in gebieden van grotendeels ongerept regenwoud.

Aan de bosranden zijn echter steeds meer tekenen van toenemende landbouw op te merken. In de richting van Zaire wordt het terrein bergachtig met soms vrij hoge bergen aan weerszijden van de grens. Mijn studies van de gevleugelde fauna in dit gebied waren toegespitst op de regenwouden en het gecultiveerde land op geringe hoogte. Het meeste werk werd gedaan beneden de 1400 meter. De *swinderniana* stond hoog op mijn verlanglijstje als een soort om speciaal naar uit te kijken.

Ik kreeg de indruk dat de soort waarschijnlijk niet bijzonder zeldzaam is in Uganda. Ze wordt echter gemakkelijk over het hoofd gezien, doordat hun kleur zich wonderwel aanpast aan de bebladering van het regenwoud én omdat ze zich verplaatsen boven dit bladerdek. Dat betekent dan weer, dat het aantal waarnemingen hoogstwaarschijnlijk geen reële weerspiegeling is van de populatiedichtheid.

De vogels werden vijftien maal daadwerkelijk waargenomen en negenmaal gehoord maar niet gezien. Deze laatste waarnemingen waren die van kleine groepjes die dus boven het bladerdak vlogen. In dat geval is hun roep luider en scheller dan wanneer ze in de bomen zitten. In die situatie laten ze vrijwel uitsluitend een zacht gekwetter horen.

De vijftien waarnemingen zijn als volgt onder te verdelen: acht maal in de bomen van het regenwoud; vijf maal vliegend net boven de bebladering; één maal vliegend over een half gecultiveerd gebied en één maal vliegend boven een verwaarloosd stuk landbouwgrond dat alweer een dichte onderbegroeiing vertoonde. Van de zes waarnemingen in de vlucht was die boven het half gecultiveerde land het gemakkelijkst, temeer omdat de vogels betrekkelijk laag - zo'n vier meter - boven de grond vlogen. Onder luid geschreeuw was deze vlucht snel en gericht.

De *swinderniana* schijnt binnen het regenwoud van de ene voedselbron naar de andere te vliegen. Echter niet tussen de bomen door, maar juist boven de bebladering. Verondersteld wordt, dat dit gebeurt om hen een betere kans te bieden op het lokaliseren van rijke voedselbronnen. Bovendien om uit te kijken naar andere zich voedende vogels en tenslotte vanwege een betere algemene zichtbaarheid dan die welke mogelijk zou zijn in het regenwoud zelf. Het aantal vogels bij alle waarnemingen varieerde van twee tot negen, met een gemiddelde van zes.

Eén groep van zes vogels werd gedurende 55 minuten waargenomen op een vroeger gecultiveerd stuk grond.

Dit terrein was alweer dicht begroeid met lage struiken en grensde aan het eigenlijke regenwoud. Ze voedden zich op een hoogte van 1,20 tot circa 4 meter. Hun bewegingen waren zeer acrobatisch, meer meesachtig dan papegaaiachtig. Ze hingen vaak op hun kop om zo gemakkelijker bij de rijpe bessen te kunnen komen. Het opgenomen voedsel bestond uit kleine witte en iets grotere zwart-purperen bessen. Schijnbaar werd het zachte vruchtvlies niet gegeten maar alleen de zaden. De zaden van beide bessoorten hadden ongeveer de grootte van witte millet, wat ik kon vaststellen nadat de vogels waren weggevlogen. Tijdens deze observatieperiode van 55 minuten vlogen de vogels 21 keer naar een groepje grote varens. Tussen de binnenste bladeren hiervan bevond zich water. De *swinderniana*'s namen een bad gedurende 12 seconden tot 1 minuut 20 seconden. Het gladstrijken van de veren na het bad gebeurde slechts oppervlakkig en ze waren weldra weer aan het eten. Mijn indruk was dat de vogels zich snel onttrokken van het kleverige vruchtvlies. Ze baden waarschijnlijk intensief op een geschikter ogenblik.

De acht maal dat de *swinderniana* in het regenwoud zelf werd gezien bevonden ze zich meer dan tien meter boven de begane grond. De enige uit-

zondering hierop was een observatie van 3 minuten terwijl de vogels zaten te rusten. Ook bij een andere waarneming schenen de vogels een rustperiode te houden, terwijl ze bij drie gelegenheden geen voedsel opnamen hoewel ze zich actief door en over de takken verplaatsten. Er werd wél gegeten tijdens drie andere waarnemingen. Tweemaal rijpende vijgen en éénmaal zowel rijpende vijgen als een roodbruine vrucht van 5 cm doorsnee. Ook nu weer werden de zaden uit de vruchten gehaald; voor zover ik kon zien werd het vruchtvlees zelf niet geconsumeerd. Individuele vogels namen incidenteel dingen op van takken en bladeren. Ik zou de gok durven wagen dat ze insecten nuttigden. Natuurlijk kan ik mij hierover niet met zekerheid uitspreken gezien de afstand observator en geobserveerden. Het aantal waargenomen vogels tijdens deze acht observaties varieerde van drie tot veertien, met een gemiddelde van bijna zeven.

In totaal werd drie maal intra-specifieke agressie gezien in de vorm van gericht bijten of verjagen. Expliciet seksueel gedrag werd niet geconstateerd en evenmin werden nestplaatsen gelokaliseerd. (Verondersteld wordt dat dit holen of termietennesten in de bomen zullen zijn). Baden - altijd in plasjes in vorken van bomen of tussen natte bladeren, dus nooit op de grond - werd vijf maal gezien, exclusief de keer op het overwoekerde land.

Voor ik deze korte veldnotities neerschreef werd ik benaderd met ondermeer de vragen waarom er geen foto's schijnen te bestaan van deze soort en of de mogelijkheid er in zit ze in de toekomst als volièrevogel te houden. Hieronder mijn ideeën daarover.

Deze vogel is erg schuw. In tegenstelling tot de andere Agaporniden brengen ze het grootste deel van hun tijd hoog in de bomen door. Dus de afstand tussen waarnemer en vogel is tamelijk groot. Daarnaast maakt hun overwegend groene verenkleed het niet gemakkelijk ze te onderscheiden

tussen het altijd groene bladerdak. Bovendien verplaatsen de vogels zich regelmatig 100 à 200 meter naar een andere vruchtdragende boom. In een regenwoud kan deze schijnbaar kleine afstand voor een simpele mens vaak moeilijk te overbruggen zijn. Deze factoren verklaren de weinige studies over en het gebrek aan goede foto's van deze prachtige vogels. Een kwalitatief goede foto zou dan ook in elk boek over papegaaiachtigen worden gepubliceerd.

De erg ongestoorde omgeving waarin deze vogels leven (heet, hoge luchtvochtigheid, zeer rijk aan bijtende en stekende insecten) is nauwelijks een uitnodiging voor een potentiële waarnemer of fotograaf. Bovenal: de meeste (vrijwel alle) landen waar de swinderniana verblijft hebben minder vriendelijke machthebbers en/of ernstige problemen in verband met banditisme, rebellie of burgeroorlog. Kort gezegd: de nadelen wegen niet op tegen de voordelen.

De beste manier om een behoorlijke foto van de swinderniana te krijgen zou zijn het opzetten van mistnetten in een regenwoud waar voornamelijk vijgesoorten groeien. Maar ook dan zijn er nog een paar moeilijkheden zoals: a) de netten zouden geplaatst moeten worden ter hoogte van de bebladering of iets daarboven - moeilijk maar niet onmogelijk - en b) deze netten zouden een enorme lengte moeten hebben om een groot gebied te overlappen, gezien het zwerfende bestaan van de vogels. Punt b bemoeilijkt a nog extra gezien de complexiteit van het plaatsen en de kosten qua netwerk en inlands arbeidsloon.

Resumerend: studie en fotografie van waarschijnlijk alle Swindernianasoorten is vrijwel onmogelijk doordat de vogels tijdelijke en verspreide voedselbronnen gebruiken. En hoewel hun habitat slechts een gebied omvat van minder dan 150 à 200 km is dat een enorme afstand in het hartje van een regenwoud.

Ik ben er stellig van overtuigd dat Europese aviculturisten tegenwoordig voldoende vakkennis bezitten om deze soort in gevangenschap in stand te houden. Maar een poging om deze vogels te importeren zou een grote inzet, een enorme kapitaalinvestering en de ruggesteun of tenminste de goedkeuring van de autoriteiten vergen. Het sterftecijfer zou 50, 60 % of zelfs nog meer kunnen bedragen. En hoewel de inländse autoriteiten daar geen traan om zullen laten is het duidelijk een emotionele kwestie voor dierenbeschermingsorganisaties.

Alle tot dusver bekende gegevens wijzen er op dat de swinderniana afwijzend staat tegenover nieuwe voedselsoorten. Liever sterven dan geen vijgen! Natuurlijk kan men tegenwoordig verse vijgen of vijgen uit blik kopen. En de swinderniana voedt zich in Oeganda ook op de milletvelden. Dwangvoeding met een semi-vloeibaar uitgebalanceerd voer zou tijdens de acclimatisatieperiode het aantal sterfgevallen tot een aanvaardbaar niveau kunnen terugbrengen.

Maar: welke gemiddelde vogelliefhebber kan zoiets opbrengen? En: weegt een kleine populatie in gevangenschap op tegen alle te verwachten sterfgevallen?

Dr. Jim Collins/W.v.d.Veen

Bovenstaand artikel verscheen oorspronkelijk in de tweemaandelijks "Newsletter" van de Lovebird (1990) Society. Geïnteresseerde lezers kunnen lid worden door NLG 19,00 te storten op giro 2605662 t.n.v. W.v.d.Veen met vermelding L(1990)S. Naast de zes nummers van het abonnement ontvangen ze de reeds verschenen nummers van de lopende jaargang.

Hamerkop

de hamerkop ooievaar

Tekst en foto's: Hans van der Sluis.

Een rare snuiter onder de ooievaars, dat is de Hamerkop! Hij heeft overeenkomsten met een aantal andere vogelsoorten zoals de Reigers (stemorganen), Flamingo's (een vrije achterteen), Plevieren (hebben dezelfde luizen) en natuurlijk de "echte" Ooievaars.

Door de wetenschappers wordt de Hamerkop in een eigen klasse geplaatst: Scopi.

De naam Hamerkop is afgeleid van z'n aparte verschijning, een stevige snavel met daarachter een naar achteren wijzende kuif. Verder is het qua kleur geen opvallende verschijning. Bruin is de hoofdkleur, voor beide sexen. Het formaat van deze vogel is zo'n 56 cm. Opvallend zijn wel de brede en ronde vleugels, die vergelijkbaar zijn met die van een Uil.

Het leefgebied van de Hamerkop is Afrika. Daar treffen we ze aan bij natte gebieden, zoals waterreservoirs, estuaria, mangrovebossen en zandbanken. Ze zijn van deze gebieden afhankelijk voor hun voedselvoorziening. Ook moeten er bomen in de

buurt staan om hun enorme nesten in te bouwen. Ze hebben geen schuw karakter en dat zorgt ervoor, dat ze regelmatig in de buurt van dorpjes te vinden zijn.

Deze qua kleur niet zo opvallende vogel heeft wel een aantal andere eigenaardigheden. Zo vertoont hij een bijzonder paargedrag, d.w.z. dat twee vogels (zowel man en vrouw als twee exemplaren van hetzelfde geslacht) op elkaar gaan staan, net zoals bij een normale paring, maar zonder het hebben van cloacaal contact. Men zoekt de motieven hiervoor bij een vorm van sociaal gedrag.

Een andere eigenschap is de bouw van enorme nesten. Het nest van de Hamerkop is één van de wonderen in

de natuur; het kan een gewicht hebben van zo'n 100 keer het gewicht van de Hamerkop zelf. Het wordt opgebouwd met zo'n 8000 stukjes. Een beetje handige Hamerkop bouwt het nest in een periode van 4 weken. Zowel de man als de vrouw werken eraan, waarvoor ze materiaal zoeken op 100 meter van de bouwplaats. Het nest vinden we op ongeveer 9 meter hoogte. Het begint als een open platform, dat langzaam wordt opgebouwd. Wanneer de nestkamer klaar is, wordt deze afgepleisterd met modder en bladeren. De nestholte is bij benadering 40 cm breed en 60 cm hoog. De nestgang is 40 cm lang en 15 cm hoog.

Niet alleen de Hamerkop maakt van dit nest gebruik. Regelmatig worden

verlaten nesten in beslag genomen door Kerkuilen (*Tyto alba*), Nijlganzen (*Alopochen aegypticus*), Grijske valken (*Falco tinnunculus*), Afrikaanse dwerggeenden (*Nettapus auritus*) en Guinea duiven (*Columba guinea*). Ook andere diersoorten, als bijen en slangen, weten het nest te waarderen.

Het is bekend dat één stel Hamerkoppen wel 3 tot 5 nesten per jaar bouwt. Het broeden is niet seizoensgebonden. Toch neigt er een voorkeur voor het droge seizoen, wat vreemd is voor een vogel die hoofdzakelijk van waterdieren leeft.

Een legsel telt 3 tot 6 eieren. Net gelegd zijn ze wit van kleur, maar al snel kleuren ze bruin door de in het nest aanwezige modder. Het broeden begint meteen na het leggen van het eerste ei. Daardoor komen de kuikens onregelmatig uit. Deze kuikens zijn bedekt met een laagje grijze dons. De Hamerkopkuif ontwikkelt zich na 6 dagen. Weer 40 dagen later verlaten de kuikens hun nest.

Ondanks de bescherming van dit nest vallen er toch veel jongen af. Ze vallen bijvoorbeeld ten prooi aan hagedissen. Gemiddeld brengt een stel Hamerkoppen toch nog zo'n 13 jongen per jaar groot.

Als laatste wetenswaardigheid over

de Hamerkop wil ik nog verslag doen van het volksgeloof, dat de Hamerkop als de bringer van onheil ziet! Zo gaat het gerucht, dat wanneer je een Hamerkop doodt of verwondt, er nare voorvallen met je plaats vinden, zoals blikseminslag in je huis, verandering van je omgeving, epidemieën bij het

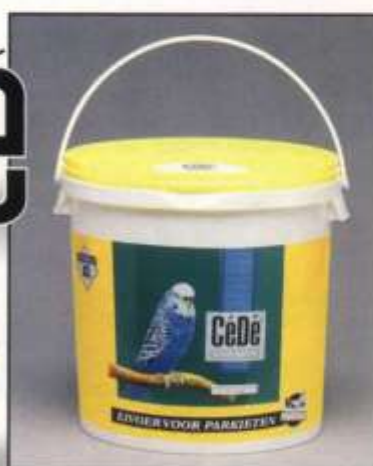
vee en zelfs vreselijke ziektes met de dood als gevolg voor de betreffende persoon. Voor de Hamerkop pakt dit bijgeloof goed uit, want de populatie Hamerkoppen in Afrika blijft zo vrij stabiel!

Nest Hamerkop in Vogelpark Avifauna

Cédé Eivoer voor kanaries, tropen en wildzang, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

Cédé Eivoer voor parkieten, papegaaien en kakatoes, is nu ook verkrijgbaar in een handige emmer - inhoud: 5 kg.

THE STANDARD IN QUALITY SINCE 1954

Cédé VOGELVOEDERS BV.

ST. CECILIASTRAAT 2 - 5038 HA TILBURG - TEL. 013/423156 - FAX 013/358861

DS-643

DE GROENE ARASSARI

De tegenpool van de zwarte arassari's (*Pteroglossus*) zijn de groene arassari's, van het geslacht *Aulacorhynchus*.

Deze prachtige kleine toekans hebben bleke, groenachtige bovendelen en zeer kleurrijke en sterk contrasterende snavels.

(*Aulacorhynchus prasinus*)

Eén van de meest bekende groene arassari's, en mogelijk de meest gehouden soort *Aulacorhynchus*, is de Groene arassari. Hij is ongeveer 35 centimeter lang. Het zijn blauwgroene tot zeegroen gekleurde toekans; de onderdelen zijn iets blauwer, evenals de rug. De roodachtige onderstaartveren zijn zwart geaderd. De oog huid is blauw gekleurd. De kleur van de kin, keel en snavel is afhankelijk van en verschillend volgens de geografische ondersoort. Er worden heel wat ondersoorten beschreven. Bij de *Aulacorhynchus p. prasinus* is de onderhelft en een deel van de bovenhelft van de snavel zwart; het overige deel is geel met een zwarte vlek. De *A.p. albivitta* heeft een overwegend zwarte tot zwartbruine snavel; enkel een klein deel is geel en aan de snavelbasis loopt een verticale, witte streep. De *A.p. lautus* heeft een bijna gans zwarte snavel met slechts enkele gele, ovale vlekken en een gele snavelbasis.

De Groene arassari komt voor in diverse biotootypes zoals bergwouden, gebergten, nevelwouden, maar ook lager gelegen wouden, bosranden en zelfs open terrein met hoge bomen. Gemiddeld vinden we ze op een hoogte van zo'n 1800 - 3000 meter. We vinden ze in tropische en subtropische regio's. In Venezuela komt de Groene arassari voor in de noordwestelijke bergstreken rond Zulia, Tachira, Mérida, Trujillo en het zuidelijke Lara. In deze streken is het de ondersoort *albivitta*, de witkeel-variëteit dus.

Buiten Venezuela vinden we deze prachtige arassari nog in Mexico, westelijk Colombia en het zuiden van Peru. In Mexico komen ze vooral voor in het oostelijk centrale landsgedeelte en rond de zuidelijke berggebieden. Het is een lokale standvogel in de hooglanden ten oosten van San Luis, Potosi, Veracruz, Hidalgo, Puebla, Guerrero, Oaxaca, Chiapas en rond Quintana Roo (in Oost-Mexico, ten

zuidoosten van Yucatan). (Peterson and Chalif 1973).

In Colombia komen ze voor op behoorlijke hoogten en in vochtige wouden, bosranden, secundair bos en gebergten. Bekende verspreidingsgebieden zijn de Cerro Tacarcuna, langs de Panamese grens, waar de ondersoort *A.p. cognatus* voorkomt; in de gebergten van Santa Marta komt uitsluitend de ondersoort *A.p. lautus* voor; in de bergen van Perija, de oostelijke Andes en de oostelijke helling van de Centrale Andes in Colombia komt de *A.p. albivitta* voor, terwijl de ondersoort *A.p. griseigularis* voorkomt langs de westelijke helling van de centrale Colombiaanse Andes en het noordelijke einde van de westelijke Andes.

Tussen de westelijke Andes en de Cauca-regio langs de Pacific vinden we ook de ondersoort *A.p. phaeolaemus* terug. (Hilty en Brown 1986).

In totaal zijn voor de wetenschap 15 ondersoorten van de Groene arassari bekend. Hierna vermelden we even kort de overige, nog niet besproken ondersoorten:

A.p. prasinus (nominatvorm): zuid-oost-Mexico
A.p. wagleri: zuidwestelijk Mexico
A.p. stenorhabdus: zuidelijk Mexico, westelijk Guatemala en El Salvador
A.p. virescens: midden-Amerika
A.p. volcanus: oostelijk El Salvador
A.p. maxillaris: Costa Rica en Panama
A.p. caeruleogularis: oostelijk Centraal-Panama
A.p. cyanolaemus: Zuidoost-Ecuador en Noord-Peru
A.p. dimidiatus: Noord-Peru
A.p. atrogularis: oostelijk Peru.

Net als de leden van het genus *Pteroglossus* bouwen ze een nest in een boomholte of in boomspleten. Sommige vogels broeden reeds vroeg in het jaar (februari-maart), andere heel wat later. Er worden gemiddeld 3-4 eieren per nest gevonden.

Het genus *Aulacorhynchus* kent een zevental soorten die veel hoger leven

dan de typische laaglandarassari's, de *Pteroglossus*. Het hoofdvoedsel is ongeveer hetzelfde als bij de *Pteroglossus*soorten en bestaat uit een groot gedeelte vruchten, bessen en zaden, maar ook uit kleine diertjes, insecten, spinnen, termieten en kleine hagedissen. Ze roven af en toe ook eens een vogeleitje of zelfs jonge vogeltjes.

Van de kleinere arassari's is bekend dat jaarlijks soms een tweetal legsels kunnen voorkomen. De jongen worden naakt en blind geboren en zowel met vruchten als met levende prooien gevoederd door de beide ouders.

Ondanks het feit dat Groene arassari's regelmatig voorkomen in verzamelingen, dierentuinen en bij privé-kwekers, werden nog geen bekende broedresultaten met deze toekan geboekt.

Best worden ze in een ruime, goed beplante voliére gehuisvest, waar ze in de zomermaanden buiten kunnen. Er dient wel voor een nacht- of schuilhok te worden gezorgd. In de wintermaanden dienen de vogels de beschikking te hebben over een verwarmd verblijf.

Als voedsel verstrekken we een mengde en universele voeding, bestaande uit plantaardig materiaal als vruchten, bessen, zaden en een mengsel van meelwormen, gekweekte muisjes, stukjes vlees, vliegende insecten, druiven en stukjes sinaasappel.

Eddy de Roeck

KROONDUIVEN

Tekst en foto's: H.Weekers

De Kroonduiven worden aangetroffen op het eiland Nieuw-Guinea, in beide gedeelten (Papua Nieuw-Guinea en Irian Jaya, en op nog enkele omliggende eilanden.

Er zijn drie soorten, te weten:

Goura victoria (Frazer, 1844)

Goura scheepmakeri (Finsch, 1876)

Goura cristata (Pallas, 1764).

Van de drie nominate soorten bestaan nog ondersoorten, die alleen wat afwijken in grootte en kleur, naar gelang hun verspreidingsgebied. Zo onderscheiden we:

victoria victoria

Eilanden Jobi en Biak
in Geelvink Bay

victoria beccarii

Noordelijk Nieuw-Guinea, van de kop van Geelvink Bay tot Astrolabe Bay en Collingwood Bay.

scheepmakeri scheepmakeri

Zuidelijke kust van Zuidoost-Nieuw-Guinea van Hall Sound en Mt.Epa oostwaarts tot Orangerie Bay.

scheepmakeri sclaterii

Zuidelijk Nieuw-Guinea van de Mimika-rivier tot de Fly-rivier.

cristata cristata

Noordwest-Nieuw-Guinea vanaf Vogelkop oostwaarts tot de kop van de Geelvinkbay in het noorden tot de Etnabay in het zuiden.

cristata minor

Eilanden Batanta, Mysol, Salawati, Waigeu.

Deze gegevens komen uit het "Stud-book Crowned Pigeons No 1" Coördinator J.A.Assink, evenals de twee foto's van de balgen uit het Natuurhistorisch Museum te Leiden (met toestemming van de schrijver).

De drie hierboven genoemde soorten zijn de grootste leden van de duivenfamilie.

Deze prachtige vogels zijn in de meeste dierentuinen wel aanwezig. Ook steeds meer particulieren proberen deze vogels aan te schaffen, wat niet zo gemakkelijk is, omdat ze op lijst II van de Bedreigde Diersoorten staan (Cites conventie).

In Singapore worden nog wel vogels aangeboden, maar deze komen Euro-

pa niet binnen, omdat er geen invoervergunningen worden afgegeven. Dit om zoveel mogelijk het vangen, en zodoende het uitsterven, tegen te gaan.

In het boekje "Onze Vogels" van september 1993 staat een artikel over Kroonduiven. Het is mij nu, en ook al eerder, opgevallen hoe weinig over

deze vogels bekend is. Men weet wel dat ze mooi en groot zijn, maar daar blijft het dan ook bij.

In de boeken van Grzimek staat in deel VIII, Vogels 2, biz. 313, dat kroonduiven $\pm 1,3$ kg wegen; dit is niet juist. Verderop staat, dat het legsel uit 2 eieren bestaat, ook dit is niet juist.

Ook A.E. Brehm schrijft in één zijner boeken erg weinig over kroonduiven. Hij schrijft dat er 5 soorten zijn, dat ze in dierentuinen vrij dikwijls te zien zijn en dat ze wel tot broeden overgaan, maar nog nooit jongen hebben grootgebracht.

Verwonderlijk is dat dierentuinen, die nu toch wel beter weten, zo weinig of niets over hun ervaringen met kroonduiven naar buiten brengen.

Daar ik al meer dan 25 jaren kroonduiven in mijn verzameling heb, en de laatste jaren alle drie de soorten, wil ik mijn bevindingen dan ook graag eens op papier zetten.

Mijn eerste kroonduiven, *Goura victoria*, heb ik ongeveer 26 jaar geleden gekregen. Hoe oud ze toen waren weet ik niet, maar vier jaar waren ze zeker al. Daar ik dit paar nog steeds heb, en er ieder jaar nog een jong van krijg, is het wel duidelijk, dat ze erg oud kunnen worden.

In een ruime voliëre gaat het kweken erg goed. De ruimten die ik hiervoor beschikbaar heb meten qua binnenhok $2,50 \times 2,00$ meter, met een hoogte van 2,50 meter. Voor de buitenrennen zijn deze maten $2,50 \times 6,00 \times 2,10$. Enkele nog grotere buitenvoliëres hebben een oppervlakte van 40 m² of meer, met een hoogte van 2,60 meter. Als nestgelegenheid hebben

mijn vogels een mandje van ongeveer 40 cm doorsnede, dat 10 cm diep is. Deze mandjes vul ik dan zelf op met dunne berketakjes, die ik ook wat uitstrooi over de grond. Al gauw beginnen ze dan zelf ook aan hun nest te bouwen.

De geslachten zijn zeer moeilijk van elkaar te onderscheiden. Heeft men een paar, dan laat de doffer zich wel horen met een diep koeren, dat moeilijk te omschrijven is, maar heel aangenaam om te horen. Hij buigt daarbij diep voorover, spreidt staart en vleugels en gaat dan recht voor de duivin staan. Werkelijk een mooi gezicht.

Geslachtsbepaling kan ook gebeuren door chromosomenonderzoek. Dit geeft naar mijn ervaring 95 % zekerheid. Endoscopisch onderzoek geeft wel voor 100 % zekerheid.

In tegenstelling tot wat in sommige omschrijvingen staat leggen ze maar één ei, dat 42×52 mm meet en een gewicht heeft van 45 gram.

De broedtijd is exact 30 dagen. Het ei wordt door beide ouders bebroed en fel verdedigd als men probeert er kort bij te komen. Van schouwen tijdens het broeden is dan ook geen sprake. Wil men het toch proberen, dan krijgt men te maken met felle vleugelsla-

gen. De kans dat het ei dan breekt is zeer groot.

Als alles goed gaat en het jong komt uit, dan weegt het 36 tot 38 gram. De eerste weken krijgt men het jong niet te zien. Alleen als men zich verdekt opstelt en wacht tot de ouder voert is het kopje even zichtbaar.

Na ongeveer vier weken vliegt het jong uit. Het weegt dan ongeveer 580 gram. Op dat moment is het tijd om de vogel te ringen met een ring van 16 mm middellijn. Het jong wordt nog enkele maanden, soms zelfs nog langer, door de ouders gevoerd, ofschoon het zelf toch ook al wat voedsel opneemt.

Als voer krijgen mijn duiven een goed postduivenvoer, met als bijvoer nog geweekt oud brood, gemengd met wat muesli en gesneden banaan of ander fruit.

Voor de scheepmakeri en de cristata geldt hetzelfde verhaal.

Zijn de vogels in goede conditie, dan wegen de victoria's $\pm 2 \frac{1}{2}$ kg; voor de scheepmakeri geldt hetzelfde. De spanwijdte van de vleugels is bij victoria en scheepmakeri ± 110 cm, de afstand van snavelpunt tot staart in gestrekte houding is ± 72 cm en het loopbeen is $7 \frac{1}{2}$ cm.

De cristata is iets kleiner: spanwijdte van de vleugels ± 100 cm, lengte ± 62 cm, loopbeen 7 cm, gewicht ± 2 kg, \pm betekent, dat er kleine onderlinge verschillen kunnen zijn.

Ik acht het niet nodig om in te gaan op beschrijving van kleuren, want bijgaande foto's zullen wel duidelijk genoeg zijn.

usel

De l

Tekst: P.J.G.Rongen

PRAKTISCHE ERVARINGEN MET DE GOUDVINK IN DE VOLIERE

Algemeen

De liefhebberij, goudvinken te houden en te kweken, zal ongetwijfeld aan populariteit stijgen, nu de aange naamste volièrevogel is toegevoegd aan de toegestane soorten Europese cultuurvogels. Deze stijgende belangstelling voor de parel van eigen streek en bodem zal gestaag evolueren tot het legaal kweken van goudvinken. Zijn aangename aard, zijn vertrouwelijkheid en niet in 't minst zijn aantrekkelijke verschijning dragen ertoe bij dat de goudvink de beauty is van onze avifauna. Nergens worden de kleuren rood, wit, zwart en grijs door de

natuur met zoveel succes samengebracht als in de goudvink-man.

De goudvink behoort tot het geslacht dat de wetenschappelijke naam "Pyrrhula" draagt. Op zichzelf een besloten groep van de familie der "Carduelinae", uit de orde van de "Fringillidae". Onze goudvink, *Pyrrhula pyrrhula coccinea*, is één van de zes ondersoorten die in Europa voorkomt.

De goudvink in de natuur

In de natuur komen ze voor in naaldbossen, parken met dicht kreupelhout, jonge dennen en/of sparren in de nabijheid van hoge beuken of ber-

ken. Daar deze biotoop, in oppervlakte, niet in Nederland voldoende aanwezig is, zal de goudvink helaas nooit zo talrijk voorkomen als bijvoorbeeld in Duitsland.

Ze gebruiken in de natuur praktisch alleen plantaardig voedsel, onkruidzaden, bessen en bladknoppen. Tijdens het broedseizoen wordt het onkruidmenu aangevuld met allerlei soorten dierlijk voedsel, vooral spinnen en bladluizen zijn dan erg gewild.

Deze vriendelijke vogel heeft een opvallend leefgedrag. In de zithouding maakt hij een nogal onverstoorbare en bedaarde indruk. Zijn golvende vlucht is niettemin behendig, snel en krachtig. Het gemakkelijkst ontdekt men de goudvink in de winter. De kleurrijke mannetjes zittend op een besneeuwde tak is een lust voor het oog. Bij gunstig weer, medio april, bouwt 't popje een nest op een hoogte tussen 0,8 en 2 meter. Twijgjes en halmen dienen als bouw materiaal. De vlakke komvormige bouw wordt van binnen met haarworteltjes en donker haar bekleed. Het legsel bestaat uit 4 tot 5 eitjes, die op een bleekblauwe ondergrond donkerrode en grijsrode vlekken vertonen. Broeden doet de pop, die door de man op het nest wordt gevoerd. Na circa 14 dagen komen de jongen uit, die als ze twee weken oud zijn het nest verlaten. Ieder paar maakt aanspraak op een eigen territorium, dat tegen soortgenoten indringers wordt verdedigd.

Het houden en kweken van goudvinken

Voor het in goede conditie houden van deze vogel in de volière is een verantwoorde en gerantsoeneerde voeding een allereerste vereiste. Om overvetting en/of voedingstekorten te voorkomen moet men zorgen dat de voerbak dagelijks zo goed als leeg is, zodat de zaden die niet zo erg in trek zijn óók worden gegeten.

De samenstelling van het hoofdvoedsel, gebaseerd op 25 kg zaadmengsel, bestaat uit:

- * 10 kg wildzangzaad
- * 4 kg onkruidzaad
- * 1 kg sesamzaad
- * 1 kg nigerzaad
- * 1 kg zonnebloempitten
- * 1 kg safloorpitten
- * 1 kg boekweit
- * 1 kg dennenzaad
- * 1 kg perrilzaad
- * 1 kg teunisbloem
- * 1 kg cichorelzaad
- * 1/2 kg blauwmaanzaad
- * 1/2 kg slazaad
- * 1/2 kg distelzaad
- * 1/2 kg anijszaad

Opmerking: In de winter, december t/m februari, toevoegen 1 kg gebroken haver.

Groenvoer is rijk aan minerale zouten, vitaminen en caroteen, derhalve onontbeerlijk voor het grootbrengen van jonge goudvinken.

In de winter kan men volstaan met het dagelijks verstrekken van vogelmuur, echter met mate. Een prima vervanger is enkele blaadjes witlof, aangevuld met geraspte wortel en een stukje zoete appel.

Zodra de vogels gekoppeld zijn, omstreeks begin maart en geplaatst in de kweekvolière, wordt naast het hoofdvoedsel "zachtvoer" en diverse onkruiden verstrekt. Mede gelet op de ruime ervaring in het toedienen van eigen gemaakt zachtvoer refereer ik mijn samenstelling boven de legio producten die in de handel verkrijgbaar zijn.

Het zachtvoer is opgebouwd uit:

- * een gekookt ei, kookduur 10 minuten, eigeel + 1/2 eiwit
- * 3 stuks beschuiten
- * 1 eetlepel Quiko
- * 1 eetlepel Cédé-mix
- * 1 eetlepel druivensuiker
- * 1 maatje multivitaminen (Bogena)

Dit alles goed door elkaar gemengd levert een vrij droog zachtvoer. Om het geheel rul te maken wordt toegevoegd twee eetlepels goed gespoeld kiemzaad (raapzaad). Het mengsel wordt verdeeld in gelijke porties en in gesloten plastic doosjes in de koelkast bewaard.

Bij gebruik in de broedtijd wordt hieraan dagelijks een zestal witte meelwormen, 1 theelepel mierenpoppen (diepvries) en 1 theelepel buffalowormen toegevoegd. Boven genoemd zachtvoer met levend voer wordt 6 keer per dag verstrekt, zodra de vogels jongen hebben, gedurende de eerste tien dagen. Door onthouding van zaadmengeling én onkruiden, in de eerste levensdagen, worden de

ouders gedwongen de noodzakelijke voedingsstoffen aan de jonge vogels te geven.

Na ca. 14 dagen verlaten de jongen het nest. Geleidelijk aan moeten ze gewend raken aan de normale zaadmengeling. Dit kan men bewerkstelligen door in een apart bakje geplette hennep/zonnepitten te geven (oude koffiemolen).

Naast vogelmuur zijn de goudvinken verzot op de volgende onkruiden en vruchten:

- * herderstasje
- * paardebloemdozen
- * melkdistelknopjes
- * perzikkruid
- * veldzuring
- * kruiskruid
- * raket
- * boerenwormkruid
- * lijsterbessen
- * vuurdoorn
- * rozebottel
- * bramen en aardbeien

Na ca. 35 dagen zijn de vogels zelfstandig en kunnen ze verwijderd worden van hun ouders. De oude vogels krijgen dan geen dierlijk voedsel meer totdat er weer een legsel is.

Aan de jonge zelfstandige vogels, alsmede de overige goudvinken buiten de broedstemming, wordt dagelijks zachtvoer met kiemzaad en meerdere malen per dag verse onkruiden en vruchten verstrekt.

Van immens belang is een optimale hygiëne. Ontlasting op de vloer, zitstokken, eet- en drinkbak is dé vuurhaard tot besmetting. Vandaar dat de onkruidzaden en bessen nooit op de

vloer gedeponeerd mogen worden.

In onderstaand schema heb ik de voeding, per stadium, tijdens de kweek samengevat.

1. Eén span vogels in de kweekvolière
 - * droog zaadmengsel (afgestreken maatje per vogel)
 - * zachtvoer met kiemzaad, in de voormiddag
 - * stukje groen en/of zoete appel
 - * bladknoptakken van fruitbomen, hazelaar, prunes, berk en wilg (bevoordert de broeddrift)

2. De pop broedt
 - * als genoemd onder 1., zonder bladknoptakken

3. Als de jongen geboren zijn
 - * geen droog zaadmengsel
 - * zachtvoer met kiemzaad en levend voer (6 keer per dag)
 - * geen groen en/of fruit

4. Als de jongen een week oud zijn
 - * zachtvoer met kiemzaad en levend voer (6 keer per dag)
 - * levend voer geleidelijk afbouwen
 - * beperkt droge zaden
 - * 2 keer per dag paardebloem/melkdistel
 - * beperkt groen/fruit

5. Als de jongen het nest verlaten
 - * zachtvoer met kiemzaad
 - * geen levend voedsel
 - * 2 maal per dag paardebloem/melkdistel
 - * geplette hennep/zonnepitten
 - * normaal zaadmengsel
 - * beperkt groen/fruit

6. Als de jongen zelfstandig zijn
 - * zachtvoer met kiemzaad tot de jeugdruï voorbij is
 - * geplette hennep/zonnepitten
 - * normaal zaadmengsel
 - * meerdere malen per dag diverse onkruiden
 - * bessen en fruit

In alle stadia steeds de kweekvolière voorzien van sepia, grit, drink- en badwater!

Enige kanttekeningen

- * de kweekvolière met de afmetingen 2 x 1 x 2m (l x b x h) is de ideale huisvesting voor één koppel goudvinken;
- * ze mogen soortgenoten niet zien, wel horen;
- * in het traliënestkastje, afmetingen 14 x 14 cm in de bodem, een bosje

dor gras deponeren en het geheel camoufleren met conifeertakken en/of brem;

* nestmateriaal: grasstengels, plantenworteltjes, donker paardehaar (lang 10-15 cm) en kokosvezel;

* 1 maal per week Colombine thee toedienen i.p.v. drinkwater (bloedzuiverend, eetlust- en ruibevorderend);

* in het voorjaar en tijdens de rui de coccidexkuur geven: 3 dagen kuur, 2 dagen, 3 dagen kuur. Tijdens de kuur geen badwater geven;

* de vogels ringen op de vijfde/zesde dag met 2,9 mm. De ringen met ventielang omhullen;

* regelmatig badwater, tijdens de broed dagelijks. Na ca. 1 uur badwater verwijderen;

* oude etensresten direkt verwijderen om darmstoornissen te voorkomen.

Tot besluit

Weilnu, ik hoop dat dit artikel een stimulant mag zijn voor de liefhebbers om de kweek van goudvinken te bevorderen. Bedenk echter dat het de

vogels zijn die kweken en niet de liefhebber. De taak van de liefhebber is te zorgen dat de vogels zo gevarieerd mogelijk gevoed worden en dat de hygiëne optimaal is.

Het resultaat van de kweek met eerstejaars vogels is vaak teleurstellend, ondanks alle voorzorgen (slechte nestbouw, eieren op de grond, etc.) Echter met wilskracht, geduld, opoffering en weetgerigheid zal het volgende jaar succes verzekerd zijn!

WILT U KEURMEESTER WORDEN BIJ DE N.B.v.V.?

In 1995 starten er twee opleidingen voor keurmeester en wel een opleiding voor keurmeester Tropische vogels en een opleiding voor keurmeester Grote parkieten en (dwerg)papegaaien.

De opleiding keurmeester Tropische vogels betreft een opleiding, welke uitsluitend de Tropische vogels, waaronder de Europese cultuurvogels, de bastaarden, de zebra-vinken, de Japanse meeuwen, de duiven en de kwartels begrepen worden, omvat.

De opleiding keurmeester Grote parkieten omvat uitsluitend de grote parkieten, waaronder de agaporniden en de (dwerg)papegaaien begrepen worden. De grasparkieten vallen niet onder deze opleiding.

De Technische Commissie Tropische vogels en Parkieten heeft gemeend deze opleidingen gescheiden te houden, mede gelet op de vaak iets anders gerichte interesse van de kweker Tropische vogels etc. en de kweker van Grote parkieten. De cursusduur is dan ook teruggebracht van 3 naar 2 jaar.

Om in aanmerking te komen voor één van deze beide opleidingen moet u ouder zijn dan 18 jaar, reeds vijf jaar vogels hebben gekweekt of gehouden en met deze vogels ook aan tentoonstellingen hebben meegedaan.

U moet ook over voldoende tijd kunnen beschikken om de lessen te volgen en om later een redelijk aantal keuringen te verrichten.

Om toegelaten te worden tot één van de opleidingen zal er door de T.C. Tropische vogels en Parkieten een test worden afgenomen. U moet dan blijk geven over een behoorlijke vogelkennis te beschikken van alle vogelsoorten de opleiding betreffende. Maar u moet ook blijk geven op de hoogte te zijn van de organisatie van de N.B.v.V..

De opleiding voor keurmeester zal, afhankelijk van het aantal toegelaten aspirant-keurmeesters, zo veel mogelijk regionaal plaats vinden. Bij een te gering aantal toegelaten aspirant-keurmeesters, waardoor geen regio's gevormd kunnen worden, zal de opleiding centraal plaatsvinden in het midden van het land.

Zoals vermeld, is de cursusduur 2 jaar, met zo'n 13 cursusdagen per jaar, welke op zaterdagen gegeven worden.

Naast deze lessen dient men ook veel aan zelfstudie te doen.

In het eerste cursusjaar worden bij de opleiding keurmeester Tropische vogels alle tropische vogels, waaronder eerder genoemde soorten, globaal behandeld, terwijl bij de opleiding keurmeester Grote parkieten en (dwerg)papegaaien al deze parkietachtigen globaal worden behandeld.

Dat jaar wordt afgesloten met een theoretisch en praktisch tentamen.

Gedurende de opleiding is men verplicht om minimaal 5 keuringen per keurseizoen in de praktijk mee te maken (zgn. bijzittingen), bij enkele Bondskeurmeesters van de N.B.v.V..

Bij beide opleidingen wordt het tweede jaar dieper op de materie ingegaan, terwijl ook de mutaties en de mutatiemogelijkheden (meer) aan bod komen.

In december 1996 worden de cursussen afgerond met een theoretisch examen en in januari 1997 met een praktisch examen.

Na het met goed gevolg afgelegd hebben van deze examens is men, afhankelijk van welke cursus men gevolgd heeft, bevoegd om alle Tropische vogels, waaronder eerder genoemde soorten zijn begrepen, dan wel alle Grote parkieten en (dwerg)papegaaien te keuren.

Na het voltooien van deze basisoplei-

ding Tropische vogels bestaat de mogelijkheid om gedurende één jaar een aanvullende cursus te volgen voor het keuren van Grote parkieten en (dwerg)papegaaien. Ook deze aanvullende cursus wordt afgesloten met zowel een theoretisch als praktisch examen. Heeft men deze examens met goed gevolg afgelegd, dan is men bevoegd om naast eerder genoemde Tropische vogels ook alle Grote parkieten en (dwerg)papegaaien te keuren.

Na het voltooien van deze basisopleiding Grote parkieten en (dwerg)papegaaien bestaat de mogelijkheid om gedurende één jaar een aanvullende cursus te volgen voor het keuren van grasparkieten. Ook deze aanvullende cursus wordt afgesloten met een theoretisch en een praktisch examen. Heeft men deze examens met goed gevolg afgelegd, dan is men bevoegd om naast eerder genoemde Grote parkieten en (dwerg)papegaaien ook de grasparkieten te keuren.

De gehele opleiding is, voor wat betreft de reis- en verblijfkosten, studieboeken en standaardeisen, voor rekening van de cursist. Na het met goed gevolg voltooien van de opleiding worden de aangeschafte standaardeisen vergoed. Bovendien ontvangt de cursist dan een tegemoetkoming in de kosten van f 100,-.

Indien u geïnteresseerd bent in één van deze opleidingen, kunt u zich (UITSLUITEND SCHRIFTELIJK) opgeven bij de secretaris van de betreffende Technische Commissie, t.w. C. van Elven, Van Eemneslaan 7, 8384 EA Wilhelminaoord.

Ook voor nadere informatie kunt u bij hem terecht.

Uw aanmelding moet uiterlijk 15 november 1994 ontvangen zijn.

Kweek met de Rode Druppelastrild in Zuid-Afrika

In 1954, toen ik als zestienjarige net begonnen was als vogelliefhebber, zag ik voor het eerst een paartje Rode druppelastrilden (*Hypargos niveogutatus*) in de verzameling van een specialist in Edenvale, bij Johannesburg, Zuid-Afrika. De verzameling was het bezit van een zekere meneer Philpott. "Wat een frappant vogeltje", dacht ik, toen het mannetje over de grond hipte in de volière, op zoek naar zaden en termieten, wat in die tijd het standaardvoedsel was voor de meeste koop- en volièrevogels. Ik heb zeker een uur staan kijken naar het mannetje en het vrouwtje van dit zeer aantrekkelijke lid van de familie *Estrildidae*. In die tijd waren ze net als stofgoud: mooi en begerenswaardig, maar zeer moeilijk verkrijgbaar! Volgens mij was dit het enige paartje Rode druppelastrilden in gevangenschap in heel Zuid-Afrika. Terwijl ik vol vervoering stond te kijken naar dit prachtige paartje vogels, durfde ik er zelfs niet over te dromen ooit zo'n paartje te bezitten, laat staan ermee te kweken. Toch zou deze stoute droom ooit werkelijkheid worden!

Mijn volgende ontmoeting met Rode druppelastrilden was in de vrije natuur, zo'n 15 jaar later, toen ik in 1969 vogels ging kijken in Zimbabwe. Het was net voor Kerstmis en volop zomer. Mijn vrouw en ik verbleven in een hotel in de stad Cashel, in het oosten van Zimbabwe. Dit is een mooi gedeelte van Zimbabwe, waar dichte bossages met gedeeltelijk groenblijvende bomen zorgen voor een speciale vegetatie met een rijke schakering aan vogels.

Ik was wat aan het rondkijken in het uitgestrekte bosgebied rondom het hotel, toen plotseling vanuit de onderbegroeiing een prachtig mannetje van de Rode druppelastrild zichtbaar werd, enkele sekonden later gevolgd door zijn vrouwtje. Voor mij was dit een zeer aangename verrassing: we bleven maar één nacht in dit hotel en toch zag ik deze fantastische vogels in de vrije natuur. In mijn herinnering zie ik nog het briljantrood van het mannetje oplichten in de zonneschijn van de late namiddag, met de witte

Beschrijving:

De serie foto's laat duidelijk de verschillen zien tussen de man, de pop en het jeugdkleed.

Grootte:
13 cm.

Verspreidingsgebied:

Kenya, zuidwaarts door Zambia, Malawi, Zimbabwe tot Mozambique.

Leefomgeving:

Veel voorkomend in dichte bebosning en doornachtig struikgewas langs stromen en rivieren.

druppels die scherp afstaken tegen de zwarte veren van de buik en flanken.

Ze waren tamelijk tam en bleken zich niet door mij te laten storen, terwijl ze zaadjes van de grond en af en toe van lage grashalmen pikten. Ik hoorde hun korte, twinkelende, trillende roep en af en toe het "trie-trie" van het mannetje. Het was voor mij een intense mooie ervaring om deze vogels op zo korte afstand te kunnen gadeslaan. Ik hield mijn verrekijker op hen gericht, in de hoop, dat ze me naar een nest zouden geleiden, want het was voor hen het begin van het broedseizoen in de natuur.

Mijn geduld werd beloond, want zo'n drie kwartier later onthulde het vrouwtje haar nestplaats aan mij, door een bosje graspolen in te glippen dat rond een tamelijk grote en omvangrijke struik groeide.

Het koepelvormige nest, zo'n 15 cm boven de begane grond, was losjes geconstrueerd uit droog gras en worteltjes, waar bij de nestingang veertjes uitstaken. Ik vermoedde, dat ze eieren hadden. Nu het vrouwtje op haar nest zat, wilde ik haar niet storen. Het begon immers al donker te worden en ik zou niet graag de oorzaak zijn dat zij haar nest in de steek liet. Enthousiast ging ik terug naar mijn hotel, waar ik mijn vrouw vertelde over mijn opwindende belevenis.

Jaren later, toen ik in de buurt van Jo-

hannesburg woonde, slaagde ik erin een koppeltje Rode druppelastrilden te bemachtigen. Ik plaatste ze in een vlucht van 5.40 m lang, 2.70 m breed, 2 meter hoog aan de voorkant, aflopend naar 1.80 m aan de achterzijde. De bovenzijde was gedeeltelijk overdekt om bescherming te bieden tegen de felle zon en de zware regens van zomerstormen, die nou eenmaal behoren bij het klimaat van Johannesburg. De andere bewoners van het verblijf waren koppels Azuurkoptangara's (*Tangara cyanicollis*), Chinese dwergkwartels (*Coturnix chinensis*), Groenrugastrilden (*Estrilda melanotis*) en Blauwbuikgranaatastrilden (*Uraeginthus ianthinogaster*), met een alleenstaand mannetje Marico-honingzuiger (*Nectarinia mariquensis*).

De volière was volop beplant met allerlei struiken en kruipplanten tegen de achterwand. Bovendien was er een badplaats van natuursteen, zodat er een ideale leefomgeving was gecreëerd voor de beperkte, maar zorgvuldig geselecteerde groep vogels in de volière. Ik besloot gebruik te maken van mijn ervaringen en plantte in de volière drie flinke pollen gras van ongeveer 60 cm hoog, tamelijk dicht bij elkaar.

Het paartje wende snel en binnen een maand was de pop bezig, veertjes te dragen naar de graspolen. Het nest was totaal niet te zien en ik wilde ze ook niet onnodig storen. Mijn bedoeling was immers, de vogels te fotograferen als de jongen uitgekomen waren. De ingang van het nest was pal boven de grond en het enige wat ik zag was, dat het popje de graspolen inging, zoals de foto ook laat zien. Ik berekende, dat bij een legsel van drie eieren de broedtijd normaal ongeveer 12 dagen zou zijn; de jongen zouden dus moeten uitkomen zo'n dag of 15, 16 nadat ik had geconstateerd dat het popje met veertjes sleepte.

Als voedsel kregen de vogels een gevarieerd zaadmengsel met o.a. panicum, witzaad, Japans millet, kanariezaad en trosgierst. Dit werd aange-

vervolg op pagina 394

Hypargos niveogutatus
Rode druppelstrilde

Een serie foto's die de kweek van deze soort illustreert.

- Boven:** De pop staat op het punt haar nest binnen te gaan, wat ze heeft gebouwd in de basis van een graspol.
- Rechtsboven:** De man gaat naar het nest op de jongen te voeren.
- Rechtsonder:** De man gebruikt zijn alarmroep "trie-trie", terwijl de pop waakt over de jongen, die nog maar drie dagen geleden zijn uitgevlogen.
- Links:** Voor de eerste keer in zijn leven steekt een jong zijn kopje buiten het nest.

Alle rechten voorbehouden aan de fotograaf.

De/

se/

De

ose

vuud met versgesneden bosjes graszaad, die bovenin werden opgehangen of werden bevestigd aan te punt van een rechtopstaande stok. Zachtvoer, gemengd met een hardgekookt ei, wat cake en wat van mijn eigen honingmix, was altijd aanwezig vanwege de tangara's, maar de Rode druppelastriden heb ik nooit van het zachtvoer of de cake zien eten. Kleine meelwormen en termieten werden om de twee dagen verstrekt. De druppelastriden waren altijd snel beneden om de termieten op te nemen, als de heuvel was opengebroken om de termieten bloot te leggen.

Toen ik verwachtte dat de jongen waren uitgekomen, werden de termieten dagelijks verstrekt en zo veel als ze maar wilden. Ook werden dagelijks verse bossen graszaden weggehangen. Deze zaden waren net in het melkachtige stadium, dus uiterst geschikt om te worden gevoerd. Het rantsoen dierlijk voedsel werd nog aangevuld, doordat ik dagelijks met een schepnet heen en weer ging in het veld, om op die manier zo veel mogelijk insecten te vangen.

Het moment van uitvliegen berekende ik tussen 17 en 21 dagen, rekening houdend met het feit, dat ik niet pre-

cies wist wanneer de eieren waren gelegd.

Het fotograferen begon een week nadat volgens mijn inschatting de eieren waren uitgekomen. Zo verkreeg ik een unieke serie foto's, inclusief plaatjes van de man en de pop die het nest ingingen. Een deel van mijn plan was, om het moment vast te leggen, waarop het eerste jong het nest zou verlaten en voor het eerst zijn kopje buiten het nest zou steken om te zien, wat de wereld om hem heen te bieden had! Twee ochtenden na elkaar zat ik gekluisterd aan mijn uitkijkpost. Mijn geduld werd beloond met de foto die laat zien hoe één van de jongen voor het eerst zijn kopje buiten het nest steekt!

Ik twijfel er niet aan, of de Rode druppelastrid is één van de begerenswaardigste zaadetende vogels om te houden en als de voliëre beplant is, dan zal de vogelliefhebber beloond worden met urenlang plezier in het gadeslaan van de interessante leefgewoonten van deze mooie vogelsoort. Bovendien kan deze soort worden samengehouden met een groot aantal andere soorten, mits dit met kennis van zaken gebeurt.

In de Europese winter kunnen deze

vogels het beste worden ondergebracht in een vorstvrij binnenverblijf of in een grote broedkooi. Het zaadmengsel moet gevarieerd zijn en minstens de eerder genoemde soorten zaden bevatten. Als de vogels zijn ondergebracht in een ruim binnenhok, kan met mate negerzaad worden verstrekt. Dit moet men echter niet doen, wanneer de vogels in een broedkooi zitten, want dan zouden ze te vet worden. Vers graszaad moet verstrekt worden als dit enigszins mogelijk is. Grit en schelpenzand moeten altijd ter beschikking staan. Kleine insecten kunnen in geringe hoeveelheden worden aangeboden via het universeelvoer. Als ze dit niet onmiddellijk opnemen, blijf het dan toch een paar maanden aanbieden, want het kan de vogels alleen maar ten goede komen. Als ze zijn ondergebracht samen met een paar zachtsnaveligen, dan zullen ze misschien vlotter het universeelvoer opnemen.

Ik wens u nog veel genoegens met deze fraaie en interessante vogels.

NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW NIEUW KOOIEN PROGRAMMA VOLLEDIG UIT KUNSTSTOF

G & O

Als u uw vogels meer dan **ALLEEN** wilt huisvesten.

Geen problemen meer met vocht.
Bloedluis geheel onder controle.
Praktisch schoon te maken en te houden.
Unieke hoekkooi geen dode hoek meer, dus **extra** kooi

Uitgebreid standaardprogramma in kweek-en vluchtkooien.

SPECIALE MATEN LEVERBAAR.

Parkietenkooi met nestblok voor graspark., Neophema's en kleine papegaaien.
Met diverse voorfronten leverbaar.
Ziekenkooi, trainingskooi, lamellen, voederautomaten en andere benodigdheden in kunststof.

KOOIENPROGRAMMA: volledig uit kunststof

SHOWROOM-VERKOOPADRESSEN

G & O, De Lutte	Tel. 05415-51656
Heesakkers, Keldonk	Tel. 04135-1784
Kemo Imp.-Exp. Heiloo	Tel. 072-332323
Ekkelkamp, Haren (Gr)	Tel. 050-344816

Vraag vrijblijvend documentatie.

KNOBBELZWAAN

CYGNUS OLOR

Zwanen herkennen elkaar voornamelijk aan de kop en is die onder water verdwenen, kan het wel gebeuren, dat het eigen vrouwtje wordt aangevallen. Komt ze dan even later boven water, wordt de vergissing onmiddellijk ingezien.

Toch blijkt dit grondelen een noodzakelijke bezigheid te zijn. Wordt er aan

Tekst en foto's: Prof.dr.A.Stolk

met de kop wordt gezwaaid en deze op en neer wordt bewogen. Het onderdempelen krijgen we hierbij eveneens te zien. Gewoonlijk wordt een verbintenis voor het leven aangegaan

het wateroppervlak niet of niet voldoende te eten gevonden, buigt de zwaan zich voorover in het water en kan hij plantaardig voedsel bemachtigen. Wordt op die manier ook niets gevonden, gaat men met beide poten en uitgebreide zwemvliezen loodrecht omlaag watertrappen. In de kolk die de modderbodem doet ontstaan is dan altijd wel klein gedierte zoals vlokkreeftjes, insecten, wormpjes en slakken te vinden. Men heeft hier met een aangeboren gedrag te doen, dat niet behoeft te worden aangeleerd. Echt duiken wordt door zwanen slechts zeer zelden gedaan. Ze houden zich bij voorkeur in ondiep water op en dit beperkt uiteraard de verspreiding van de zwanen. Overigens worden ook visjes en padden gegeten. Evenals dit bij de grazende ganzen het geval is, kan ook voedsel op het land worden gezocht.

De balts wordt door een aantal rituele handelingen gekarakteriseerd, waarbij door het mannetje en het vrouwtje

en wordt elk jaar in hetzelfde territorium genesteld. Met indringers wordt fel gevochten, waarbij zelfs voor honden en mensen niet wordt teruggekeerd.

Ook het grote nest van deze schuwe vogel wordt door de man krachtig verdedigd. Het wordt bij voorkeur aan rivier- of meeroevers gebouwd en in afgelegen, moeilijk toegankelijke moerassen. Het bestaat uit een hoop opgestapeld plantaardig materiaal, die aan de bovenkant een holte voor de zes tot acht effen grijsgroene eieren vertoont. Die worden met lange tussenpozen van meer dan 24 uur gelegd. Broedtijd 35 dagen, die overigens eerst ingaat nadat het laatste ei is gelegd. Voornamelijk wordt door het vrouwtje gebreed, terwijl de man het slechts van haar overneemt als ze voedsel gaat zoeken.

Gewoonlijk wordt het materiaal in de richting van het nest gepooid. Door rond het nest te gaan wordt op die manier met een minimum aan inspan-

ning een behoorlijke nesthoop gevormd.

Zowel man als vrouw schijnt een voorgevoel van hoogwater te hebben en uit voorzorg voor overstroming het nest voldoende op te hogen. Door de man wordt daartoe verzameld materiaal op de rand van het nest gelegd, dat door de vrouw keurig wordt gerangschikt. Ze verspreidt het op plaatsen waar het nodig is en stampt het stevig aan met de bovenkant van de kop. Daarna is ze in staat om de eieren voorzichtig op het verhoogde platform te rollen. Een prachtig voorbeeld van doelmatig gedrag, dat men niet direkt van een vogel zou verwachten. Overigens wordt het nest normaliter zo hoog gebouwd, dat het niet door een gewone stijging van het waterpeil kan worden overspoeld. Men dient echter voor abnormale gevallen eveneens paraat te zijn.

Daar het broeden eerst begint als het legsel voltallig is, komen de jongen vrijwel gelijktijdig uit. Is dit een enkele maal niet het geval, dan neemt het mannetje de jongen mee naar het water, terwijl het vrouwtje het bebroeden van de laatste eieren vervolgt. Tot vier tot vijf maanden, als de jongen kunnen vliegen, blijft het gezin bijeen. De kleine jongen zwemmen gezamenlijk met het vrouwtje mee, dat planten en ander voedsel voor hen opwoelt.

Tijdens het broeden behoeft de vrouw zich geen zorgen te maken over haar veiligheid, want de man gaat elke indringer onmiddellijk te lijf en verdedigt al sissend en met de krachtige vleugels slaand het nest tot het uiterste. De hals wordt daarbij gewoonlijk S-vormig gebogen gehouden. Wil de rivaal niet vluchten, komt het tot een fel gevecht, waarbij een vleugel wel kan worden stukgeslagen. De onfortuinlijke kan dan nog worden verdrongen doordat de overwinnaar op zijn rug gaat zitten en zijn kop onder water tracht te houden. Dit kan ook jonge zwanen overkomen, die in de war zijn geraakt en naar het verkeerde ouderpaar gaan. Buiten het broedgebied is zo'n mannetjeszwaan als regel zeer welwillend en zal hij bijvoorbeeld het eerst achtervolgd vrouwtje het hof maken. Ook mannetjes worden dan gewoonlijk vriendelijk bejegend. De

eigen jongen worden met alle zorg omringd. Gaat men met de kinderen aan de wandel, loopt moeder voorop en sluit vader de rij.

Om zich in de lucht te verheffen moet de zwaan eerst lang en hard over het water lopen. De normale neerwaartse vleugelslag wordt namelijk door de korte poten verhinderd en kan slechts in de lucht plaatsvinden.

Het gewicht van de knobbelzwaan is ongeveer zestien kilogram, terwijl de lengte anderhalve meter bedraagt. Als gevolg daarvan zijn de vleugels in de lucht zwaar belast. Om in de lucht te blijven moeten de vleugels snel worden bewogen. Zwanen blijken ondanks hun gewicht krachtige vliegers te zijn. Hun draagkracht (lichaamsgewicht gedeeld door vleugeloppervlak) is vier maal zo groot als dat van een kraai of een zilvermeeuw. In dichtbebouwde streken moeten zwanen zeer voorzichtig zijn met het oog op bovengrondse telefoon- en elektriciteitsleidingen, want tot zwenken in de lucht zijn zwanen niet in staat. Men zou hen wat dit betreft met zware vrachtvliegtuigen kunnen vergelijken.

De knobbelzwaan beschikt over een aantal kreten, maar is toch vrij zwijgzaam te noemen. Bij vliegen wordt door de vleugels een karakteristiek zuchtend geluid gemaakt. Bij bedreiging en verdediging wordt krachtig gesist. Tijdens het gemeenschappelijk zwemmen in een groep kunnen grongeluiden worden gehoord, die men als contactgeluiden moet beschouwen.

Het broedgebied van deze aan zijn orangerode snavel met aan de basis een zwarte knobbel, alsmede aan zijn zwakgebogen hals herkenbare zwaan is noordwaarts van ons land gelegen (Noord-Duitsland, Zuid-Zweden, Denemarken, Midden- en Zuid-Rusland, de Donaulanden, Azië tot in Mongolië). Als tamme park- en boerderijzwaan komt hij ook in ons land tot broeden, maar voor zo ver bekend werd hier nog nimmer een broedgeval van vrijlevende dieren waargenomen. Wordt bij ons voornamelijk in open water als vrij zeldzame wintergast waargenomen. Is de vorst streng, dan wordt hij meer gezien. Verschil met de tamme park- en boerderijzwaan kan niet worden geconstateerd. Het komt wel voor dat verwilderde tamme exemplaren vrijlevend worden waargenomen.

Illustraties

1. Volwassen knobbelzwaan.

De Japanse meeuw

een volwassen standaardvogel.

Foto's: Ton de Bruijn.

In bijna elk vogelboek wordt het Japanse meeuwtje samen met het zebravinkje aanbevolen als vogelsoort voor de beginnende liefhebber.

Bij heel veel liefhebbers bestond het eerste nestje jonge vogels dan ook uit Japanse meeuwtjes; velen deden ervaring op met het maken van nestkastjes, opfokvoer, met ringen, enz. met meeuwtjes! In dit opzicht heeft het meeuwtje dus een belangrijke bijdrage geleverd aan onze liefhebberij; als opstapje naar "echte" vogels!

Japanse meeuwtjes; we kennen ze allemaal als vrolijke, sterke, goed broedende en dankbare vogeltjes, die er bovendien niet voor terugdeinzen om zich over jongen en eieren van diverse soorten Australische en Afikaanse prachtvinken te ontfermen. Zonder meeuwtjes waren vele van deze soorten nu niet meer voor iedere liefhebber bereikbaar. Bovendien zouden we ons zonder meeuwtjes nu niet in een zodanige uitgangspositie bevinden waarin voldoende "materiaal" aanwezig is om in combinatie met de verbeterde kennis van huis-

vesting en voeding genoemde soorten op steeds grotere schaal tot natuurbroed aan te zetten. Voor liefhebbers van de dure tropische soorten een reden te meer om toch eens dankbaar richting meeuwtjes te kijken.

Maar de laatste jaren is er met betrekking tot deze vogelsoort het een en ander gewijzigd. Naast de vermelde kwaliteiten heeft het meeuwtje er nog een ontwikkeld, namelijk die als tentoonstellingsvogel! Dit heeft tot gevolg gehad, dat we net zo min als we nog zebravinkje tegen de zebravink zeggen, parkietje tegen de Engelse grasparkiet, nog "meeuwtje" zeggen tegen de Japanse meeuw!

De soort is volwassen geworden, de liefhebbers ervan ook! Dit blijkt o.a. uit de steeds grotere inzendingen op TT's, de verbetering van de kwaliteit in de breedte en ook aan het steeds groter wordende aantal serieuze liefhebbers van Japanse meeuwen. Bovendien merk je steeds meer, dat van onderschatting van de moeilijkheids-

graad van het fokken van topexemplaren steeds minder sprake is! Liefhebbers, die een poging hebben gewaagd om goede TT-vogels te fokken, hebben in de gaten gekregen dat het echt niet meevalt om zelf een stam op te bouwen, zelf alle vereiste eigenschappen in één vogel te fokken! Kenmerkend voor de huidige situatie is, dat waar in het verleden liefhebbers binnen twee jaar afhaakten, nu wordt ingezien, dat het niet binnen enkele jaren kan lukken. Men trekt er nu meer tijd voor uit, maakt zich kennis van vererving, standaardisen, e.d. eigen en bijt zich erin vast. Net zoals een beginnende serieuze kleurkanarieliefhebber zijn verwachtingspatroon aanpast aan de moeilijkheidsgraad van de voor hem favoriete kleurslag, is de beginnende serieuze liefhebber van Japanse meeuwen zich veel meer dan enkele jaren geleden bewust van de problemen, die hij op z'n weg naar de "top" kan tegenkomen.

Hoewel de standaard-Japanse meeuw veel goede eigenschappen van het "meeuwkje" heeft overgenomen, liggen de broedresultaten over het algemeen toch op een wat lager niveau. Zo zullen onbevuchte eieren wat vaker voorkomen en is het beslist niet zo, dat alle geboren jongen ook op stok en op kleur komen! Maar nu de meeste nieuwe liefhebbers van Japanse meeuwen zich daarop instellen en er van onderschatting over het algemeen geen sprake meer is, zien we dat de kring van serieuze liefhebbers van Japanse meeuwen zich gestaag uitbreidt.

Naast de kwantiteit is de kwaliteit uiteraard van groot belang. Ook hierbij geldt, dat dit aspect in het verleden vaak werd onderschat. Het vastleggen van model, formaat, kleur en

vooral tekening is toch niet zo eenvoudig als menig liefhebber dacht, maar dat is het bij andere standaardvogels evenmin! Ook op dit punt is men meer volwassen, meer realistisch geworden. In het verleden haakten ook nog wel eens liefhebbers af op het eeuwige gediscussieer over de standaard en het vraagprogramma. Hoe moest de mokkabruine er nu precies uitzien; moesten de donkerbruine en de bonte nou wel of niet worden gevraagd; noem je een lichte vogel een pastel terwijl hij het eigenlijk niet is? Ook deze discussies zijn verleden tijd nu de standaard is geactualiseerd. Na een zeer brede inspraak en in uitstekende samenwerking tussen de Technische Commissies van de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers en de Japanse Meeuwen Club is de nieuwe standaard "JAPANSE MEEUWEN" onlangs uitgekomen. In deze standaard zijn voor iedereen duidelijke keuzes gemaakt, waarbij criteria

als herkenbaarheid van en duidelijk onderscheid tussen de kleurslagen mede op basis van een goede theoretische onderbouwing uitgangspunt zijn geweest. De Japanse meeuwen-specialclub (JMC) heeft speciale fotostickers laten vervaardigen, die bij de diverse kleurslagen kunnen worden geplakt, waardoor het geheel nog inzichtelijker wordt. Kortom, deze standaard is een must voor elke serieuze liefhebber van Japanse meeuwen en degenen die van plan zijn dit te worden.

Het vraagprogramma heeft onlangs ook met betrekking tot de Japanse meeuwen een wijziging ondergaan. Er zijn nu twee hoofdgroepen in plaats van één. De opzet ervan is logisch en eenvoudig; in tegenstelling tot de andere standaardvogels kent de Japanse meeuw slechts een klein aantal mutaties en daardoor ook een relatief klein aantal mutatiekombinaties. Na toepassing van de criteria herkenbaarheid en onderscheid zijn enkele in theorie aanwezige combinaties afgevalen. Opgemerkt moet worden, dat de pastelmutatatie in twee hoedanigheden optreedt: als pastel (50% kleurreductie, gelijkmatig over

use!

De

de gehele vogel verdeeld) en als bleekvleugel (de zogenaamde "Lakenveldervariant", waarbij een maximale kleurreductie wordt nagestreefd in het middengedeelte - vleugeldek en buik -, terwijl kop-, nek-, borst-, broek- en staartkleur zo minimaal mogelijk gereduceerd mogen zijn). Naast mutaties in de zogenaamde volkleuren zijn uiteraard de witte, verschillende patronen van de getekende en de gekuifden opgenomen.

Kennen we in het vraagprogramma van de Nederlandse Bond van Vogel liefhebbers dus twee hoofdgroepen voor Japanse meeuwen, vanaf 1995 kent het vraagprogramma van de C.O.M. er maar liefst vier! Naar verwachting zal de wijziging bij de C.O.M. van één naar vier hoofdgroepen c.q. klassen ook in internationaal opzicht voor de Japanse meeuwen liefhebberij een stimulans betekenen.

Uit de bovenbeschreven situatie valt af te leiden, dat de Japanse meeuwen liefhebberij een zonnige toekomst tegemoet gaat. Er ligt voor keurmeesters en fokkers een mooie taak om vanuit de nieuwe, duidelijke standaard op een eenduidige wijze naar buiten te treden; om de juiste interpre-

tatie van de standaard breed uit te dragen. Iedereen kan nu weten hoe de ideale kleur van een bepaalde kleurslag er uitziet en daarnaar kweken en keuren. Die eenduidigheid is van wezenlijk belang; mede op die basis zal het aantal liefhebbers van Japanse meeuwen verder kunnen groeien.

Resumerend kunnen we stellen, dat iedereen nu wel doordrongen is van het feit dat het fokken van top-Japan-

se meeuwen net zo moeilijk is als het fokken van top-kleurkanaries, -grasparkieten of -zeebravinken. Het is belijst geen soort, waarvan je TT-resultaten mag verwachten als je ze er even bij houdt. Het is zelfs zo, dat specialisatie binnen de kleurslagen van de Japanse meeuwen noodzakelijk is om op TT's mee te kunnen. De Japanse meeuw is zijn plaats tussen de andere standaardvogels meer dan waard; steeds meer liefhebbers erkennen dit en dat zal de komende jaren met name op de grotere tentoonstellingen zowel in de kwantiteit als in de kwaliteit van de ingezonden Japanse meeuwen te merken zijn.

Wilt u de fokresultaten van de beste Japanse meeuwenfokkers zelf eens aanschouwen, dan kan dat op de Landelijke JMC-show, die gehouden wordt van 30 september tot en met 2 oktober in het clubgebouw van de vogelvereniging Vogelzang, Parallelweg 76 te Soest. Naast de mogelijkheid om alle voorkomende kleurslagen in een goede kwaliteit in de wedstrijdklasse te zien, bestaat tevens de mogelijkheid om in de aanwezige verkoopklasse goed fokmateriaal aan te schaffen. Voor iedereen dus de kans om een goede start te maken met de Japanse meeuwen liefhebberij!
Namens de JMC,

Fred Panjer.

HET KLIERMAAGDILATATIE SYNDROOM bij papegaaiachtigen

Geschiedenis

Binnen de vogelgeneeskunde kennen we al vele jaren het probleem van het Kliermaagdilatatie Syndroom.

De eerste maal is de aandoening als een specifieke ziekte onderkend in 1971. De aandoening heeft sindsdien vele namen gehad. De bekendste naam was wel het "Ara Vermageringssyndroom" (Macaw Wasting Disease). De reden hiervan was dat het probleem vooral speelde bij ara's met de klacht van vermageren over een lange periode en sterfte.

Tegenwoordig wordt als naam gebruikt het Kliermaag Dilatatie Syndroom (Proventricular Dilatation Syndrome = PDS). In de Engelstalige literatuur wordt ook als benaming gebruikt Neuropathic Gastric Dilatation (= NGD). Neuropathic betekent, dat de afwijking zich afspeelt in het zenuwstelsel.

Veel papegaaiachtigen kunnen door de ziekte worden aangetast. We zien de ziekte in de praktijk hoofdzakelijk bij ara's, kakatoes, grijze roodstaarten, amazones, edelpapegaaien, Zuid Amerikaanse parkieten zoals aratinga's en pyrthuras en valkparkieten.

Oorzaak

De oorzaak van de ziekte is tot op heden nog niet bekend. Er zijn al wel duidelijke aanwijzingen dat het gaat om een besmettelijke ziekte. De afwijkingen die gevonden worden bij sectie wijzen in de richting van een virusziekte.

Met de elektronenmicroscopie zijn virusdeeltjes gevonden in magen van papegaaien die doodgegaan waren. Hoewel er wel enkele virussen worden genoemd is het tot op heden nog steeds onduidelijk om welke soort virus het gaat. Het is nog niet gelukt om het virus te kweken, zodat het nog moeilijk is om verder onderzoek te doen.

Verschuinselen/symptomen

De verschuinselen hebben vooral te maken met aantasting van het maagdarmkanaal en/of het zenuwstelsel. Het gaathoofdzakelijk om ontstekingen van de zenuwen in de wand van de maag en/of de darm waarbij er een verlamming van de maag of darm optreedt. Door de verlamming gaat de maag/darm verslappen en zich verwij-

den. Het maagdarm kanaal kan hierbij stil komen te liggen.

Dezelfde ontstekingen die in de maag/darmwand worden gevonden, kunnen ook in de hersenen worden aangetroffen bij dieren met "draainek" verschuinselen en/of verlammingverschuinselen van poten/vleugels.

De meest voorkomende verschuinselen zijn:

- geen eetlust meer waarbij de vogels soms totaal vasten.
- braken.
- vermageren.
- dikkere buik waarbij de maag soms goed te voelen is of waarbij de darmen sterk zijn gezwollen.
- afwijkende ontlasting al of niet met onverteerde zaaddeelen.
- vage klachten.
- akute sterfte.

De akute sterfte zien we bij die vogels waarbij de maag overvol is geraakt en het dier ofwel door shock ofwel door verhongering dood gaat met een volle maag en een darmbloeding.

Door mij zijn in de praktijk ook gevallen gezien waarbij er hoofdzakelijk sprake was van een sterke verwijding van het darmkanaal. De maagverwijding was hierbij dan niet opvallend. Bij weefselonderzoek van de darm werden afwijkingen gevonden in de zenuwen die typerend zijn voor de ziekte.

Het verloop van de ziekte is in bestanden onvoorspelbaar.

Onderzoek/diagnose

Bij een verdenking wordt een röntgenfoto gemaakt om daarmee o.a. het maagdarmkanaal te kunnen beoordelen.

Met behulp van een contrastmiddel kan het maagdarmkanaal goed worden beoordeeld en kan ook een indruk worden verkregen over de passagesnelheid van het contrastmiddel. Op grond van de verschuinselen, "het bijbehorende verhaal", het uitsluiten van andere mogelijkheden en het röntgenonderzoek kan met redelijke zekerheid een diagnose worden gesteld.

Uiteindelijk kan de diagnose uitsluitend worden gesteld door het laten uitvoeren van weefselonderzoek. Dit betekent veelal door middel van een

sectie, achteraf. Het is eventueel mogelijk om bij een levende vogel een biopsie te nemen voor onderzoek. Er wordt onderzocht of het onderzoeken van weefsel vanuit de krop mogelijk een hulpmiddel kan zijn voor de diagnose.

Het wegnemen van een stukje weefsel uit de maagwand heeft twee nadelen:

- Het is een operatieve ingreep bij de vogel, waar een risico aan verbonden is.
- De diagnose kan door de patholoog worden gemist als in het stukje weefsel geen afwijkingen te vinden zijn. De maagwand kan normale delen bevatten zonder afwijkingen bij weefselonderzoek terwijl een ander deel wel is aangetast.

Behandeling

De behandeling is een groot probleem, zoals bij alle virusziekten. Er zijn geen medicijnen bekend waarmee de vogels gericht en goed behandeld kunnen worden.

De therapie is vooral gericht op het ontlasten van het maagdarmkanaal met aangepaste voeding.

Het is vooral belangrijk om te voorkomen dat de vogel door het eten van zaden een maagovervulling krijgt. Ook zijn onverteerde zaden in de darm ongunstig voor het darmkanaal.

Verder moeten maatregelen genomen worden om de conditie van de vogel te ondersteunen en zo mogelijk de weerstand te verbeteren.

Omdat we te maken hebben met een besmettelijke (virus)ziekte staat het ter discussie in hoeverre vogels behandeld moeten worden als er zekerheid bestaat over de diagnose.

Prognose/overlevingskansen

De overlevingskansen van vogels met klachten/verschuuinselen zijn bijzonder slecht.

Er zijn vogels die het overleven maar hierbij is het de vraag voor hoe lang. Er kan een blijvende maagafwijking blijven bestaan.

In bestanden waar de ziekte aanwezig is, mag ervan uitgegaan worden dat er vogels zijn die kans zien om voldoende weerstand op te bouwen. Er treedt dan geen 100% sterfte op in besmette bestanden.

In de loop van de tijd mogen we ho-

weefsel

De

pen dat het virus in een bestand minder sterk wordt terwijl de weerstand van de vogels gaat verbeteren.

Bevindingen bij de sectie

Hoofdzakelijk zien we een sterk afwijkende maag waarbij vooral de kliermaag sterk is verwijd en overvuld. De wand van de kliermaag is hierbij veelal zeer dun geworden. Ook de spiermaag is meestal afwijkend verslapt met een dunne spierwand.

Tevens kan een verwijding van het darmkanaal worden gevonden met een afwijkende inhoud en vaak met onverteerde zaden.

Bij weefselonderzoek kunnen afwijkingen gevonden worden in de wand van het maagdarmkanaal en in de hersenen die typisch zijn voor de ziekte.

Besmettelijkheid

Er zijn talloze ervaringen en beschrijvingen van de ziekte in bestanden waarbij duidelijk is dat het gaat om een besmettelijke ziekte.

Er zijn bestanden waarbij in enkele jaren tijd tientallen vogels sneuvelden ten gevolge van de ziekte.

Er moet rekening mee gehouden worden dat vogels langdurig drager kunnen zijn.

Het is aannemelijk dat vooral de ontlasting van vogels besmettelijk is.

Maatregelen in besmette bestanden

Zoals bij alle besmettelijke (virus)ziekten moeten er verschillende maatregelen genomen worden.

- Laat zieke/dode vogels onderzoeken zodat er duidelijkheid is over de achtergronden van de problemen.
- Isoleren van dieren met verschijnselen en van dieren die in contact geweest zijn met de zieke vogels. Zelfs kan euthanasie worden overwogen.
- Ondersteunen van de algehele conditie van de vogels door verbetering of aanpassing van de voeding. Ook kunnen ondersteunende injecties worden gegeven.
- Vogels bij voorkeur buiten huisvesten omdat de verspreiding in binnenverblijven gemakkelijker zal kunnen verlopen dan in buitenverblijven.
- Kies een bodembedekking in binnenhokken waarbij het minst stofvorming zal optreden. Schelpenzand is met name ongeschikt vanwege de stofvorming en het gestuif.
- Binnenverblijven goed ventileren om zwevend stof te voorkomen. Een goede klimaatbeheersing is in binnenverblijven een belangrijke preventie voor problemen.
- Ontsmetten van voer/drinkbakjes, materialen en verblijven met bijvoorbeeld Halamid en/of Chlorhexidine.

Differentiaal diagnose oftewel ziekten die er op lijken

Het gaat hierbij veelal om een breed scala van mogelijkheden. Allerlei ziektes kunnen verschijnselen geven waarbij de klachten verdacht kunnen zijn voor het Kliermaagdilatatiesyndroom.

De belangrijkste ziekten die moeten worden uitgesloten zijn:

- Bacterie en/of schimmelinfecties van het maagdarmkanaal.
- Besmettingen met maag/darm parasieten. Vogels met veel spoelwormen of lintwormen kunnen verschijnselen vertonen die veel lijken op de ziekte.
- Verstoppingen van het maagdarmkanaal, bijvoorbeeld door het eten van ongewenste materialen zoals plastic of houtkrullen.
- Vergiftigingen met zware metalen zoals lood of zink.
Vitamine E en selenium tekorten.

Bij vogels met "hersenverschijnselen", evenwichtsstoornissen en verlammingen van poten/vleugels is er ook een uitgebreide lijst van mogelijkheden.

Vanzelfsprekend is het altijd plezierig om, bij een verdenking, een ziekte te vinden die wel goed is te behandelen en waarbij de consequenties minder ingrijpend zijn.

Preventie

Bij besmettelijke ziekten is de preventie altijd het belangrijkste. Het motto blijft dat voorkomen beter is dan genezen.

Bij virusziekten is de beste preventie om vogels, die niet besmet zijn, te enten met een vaccin/entstof.

Helaas is er geen entstof beschikbaar om te voorkomen dat vogels besmet kunnen worden met het Kliermaag Dilatatiesyndroom. Gezien de huidige stand van zaken met het onderzoek is

De
se

er ook weinig hoop dat hier de komende jaren verandering in zal komen.

De enige preventie die overblijft is om geen besmette vogels in een bestand te halen.

Dit kan betekenen dat er wordt gestreefd naar een "gesloten bestand" waar geen vogels aan worden toegevoegd.

Als er toch vogels worden aangeschaft dan is het essentieel dat deze langdurig in QUARANTAINE worden gehouden. In deze quarantaine-periode kunnen de vogels worden geobserveerd en onderzocht.

De moeilijkheid hierbij is dat vogels, zoals al aangegeven, langdurig drager kunnen zijn zonder ziekteverschijnselen.

Het is niet bekend hoe lang de periode is tussen het moment van besmetting en de eerste ziekteverschijnselen

(= inkubatieperiode). Er kan dan ook niet worden aangegeven hoe lang vogels in quarantaine moeten blijven alvorens ze in het bestand op te nemen.

Een mogelijkheid is om vogels bij de aankoop te onderzoeken waarbij in ieder geval een (contrast)röntgenfoto wordt gemaakt. Bij twijfel of aanwijzingen is het dan raadzaam om de vogel niet aan te schaffen.

Het röntgenonderzoek geeft geen 100 % uitsluitel.

Verder blijft het essentieel om alleen vogels aan te schaffen uit bestanden waarvan bekend is dat er geen problemen spelen. D.w.z. dat aankopen via-via, oftewel via de (tussen)handel een groot risico met zich mee brengen.

Discussie

Met het Kliermaag Dilatie Syndroom hebben we een zeer ernstige ziekte

binnen de liefhebberij. De ziekte kan grote consequenties hebben voor de individuele vogel en voor vogelbestanden.

Het gaat om een ziekte waar geen medicijnen voor bestaan en waarbij het altijd gaat om een aankoopprobleem.

In de praktijk zijn er talloze voorbeelden waarbij duidelijk naar voren komt dat de problematiek zeer ingewikkeld kan zijn. Het komt in de praktijk voor dat "liefhebbers", nadat bekend is wat voor probleem er in het bestand aanwezig is, vervolgens in korte tijd vogels gaan aanbieden en verkopen om daarmee "de schade" te beperken. Helaas zijn er momenteel geen mogelijkheden om deze verspreiding van besmettelijke ziektes te voorkomen.

Elke liefhebber moet zich realiseren dat er via de handel allerlei besmettelijke ziekten worden verspreid. Speciaal moeten we ons realiseren dat de handel in babypapagaaien zeer ongewenst is. Het gaat hierbij om de handel waarbij jonge vogels vanuit verschillende bestanden bij elkaar worden gebracht en vervolgens worden verkocht. Het gaat hierbij om jonge vogels die extra gevoelig zijn voor allerlei besmettelijke ziekten.

Deze werkwijze betekent een onevenredig groot risico voor de verspreiding van besmettelijke ziekten.

Om een besmettelijke ziekte zo goed mogelijk te kunnen traceren is het essentieel dat vogels geïdentificeerd zijn. Liefhebbers moeten geen vogels kopen c.q. verkopen zonder een sluitende identificatie. Aan deze identificatie moet gekoppeld worden dat de herkomst van de vogels kan worden achterhaald. Het "anoniem" kopen/verkopen van "anonieme vogels" werkt de verspreiding van besmettelijke ziektes in de hand.

Omdat er voor de ziekte zelf, binnen de vogelgeneeskunde, tot op heden nog weinig concrete mogelijkheden bestaan, ligt de toekomst van de ziekte in handen van de liefhebberij. Het draait hierbij om goede preventieve maatregelen en om het nemen van verantwoorde beslissingen.

Drs. J. Hooimeijer
Vogeldierenarts
Voorzitter Werkgroep Besmettelijke Vogelziekten (WBV)

Reacties en vragen kunt u richten aan het secretariaat van de WBV, p/a Dhr. J.H.G.M. van Mackelenbergh, Eerste Reit 45, 5233 JR Den Bosch. Bij vragen een geadresseerde en gefrankeerde envelop bijsluiten.

osel

De

NIEUWE ONTWIKKELINGEN

De gepigmen- teerde kanaries

Phaeo en Satinet

De opbouw van de nieuwe kleurbenamingen komt tot stand door een vastgelegd principe. Tot nu toe hebben we steeds gezien dat de naam van een gepigmenteerde kanarie begint met de serie waartoe de vogel behoort (zwart - bruin - agaat of isabel). Dit is steeds mogelijk als we maar kunnen vaststellen tot welke serie de kleurkanarie behoort. Het wordt moeilijker als we dit niet meer zo eenvoudig kunnen vaststellen.

We kennen twee kleurslagen waarbij het moeilijk is vast te stellen tot welke serie de vogel behoort. Zo kan de PHAEO thuis horen in de zwartserie maar ook wel in de bruinserie en kan de SATINET thuis horen in de bruinserie of de isabelserie. Gelet op de moeilijkheid om bij deze vogels het juiste basispigment aan te geven, werd dit tot nu toe dus ook niet gedaan.

Hieruit volgt dus dat het aantal kleurslagen in deze twee groepen klein is, temeer daar er geen combinaties worden gevraagd met eigenschappen die invloed uitoefenen op het basispigment.

ysel

De /

N DE KLEURKANARIESPORT

PHAEO

Nieuwe naam

Phaeo met geel intensief
Phaeo met geel schimmel
Phaeo met geel mozaiek 1/2
Phaeo met geel ivoor intensief
Phaeo met geel ivoor schimmel
Phaeo met geel ivoor mozaiek 1/2
Phaeo met rood intensief
Phaeo met rood schimmel
Phaeo met rood mozaiek 1/2
Phaeo met rood ivoor intensief
Phaeo met rood ivoor schimmel
Phaeo met rood ivoor mozaiek 1/2
Phaeo met wit dominant
Phaeo met wit recessief

Oude naam

volgens de huidige standaard

geen gevraagde kleurslag
phaeo
mozaiek phaeo 1/2
geen gevraagde kleurslag
phaeo ivoor
geen gevraagde kleurslag
geen gevraagde kleurslag
oranje rood schimmel
mozaiek oranjerood phaeo 1/2
geen gevraagde kleurslag
oranje rood phaeo ivoor
mozaiek oranjerood phaeo ivoor 1/2
zilverphaeo
zilverphaeo

SATINET

Satinet met geel intensief
Satinet met geel schimmel
Satinet met geel mozaiek 1/2
Satinet met geel ivoor intensief
Satinet met geel ivoor schimmel
Satinet met geel ivoor mozaiek 1/2
Satinet met rood intensief
Satinet met rood schimmel
Satinet met rood mozaiek 1/2
Satinet met rood ivoor intensief
Satinet met rood ivoor schimmel
Satinet met rood ivoor mozaiek 1/2
Satinet met wit dominant
Satinet met wit recessief

goudsatinet
satinet
mozaiek satinet
goudsatinet ivoor
satinet ivoor
geen gevraagde kleurslag
oranjerood satinet
oranjerood satinet schimmel
mozaiek oranjerood satinet 1/2
oranjerood satinet ivoor
oranjerood satinet ivoor schimmel
mozaiek oranjerood satinet ivoor
zilver satinet
zilver satinet

Hiermee zijn alle thans bekende (erkende) kleurslagen in hun nieuwe naamgeving op papier gezet. Ongetwijfeld zullen er plotseling nieuwe mutaties ontstaan of worden erkend (bijv. onyx), waardoor de lijst met kleurbenamingen wel langer wordt, maar het systeem van naamgeving behoeft daardoor niet te worden aangepast.

HOE NU VERDER?

Het invoeren van nieuwe kleurbenamingen is geen doel op zich; we moeten er ook wat meer mee doen.

Op het gebied van de keurtechniek zal er een andere visie moeten komen op het omgaan met het begrip "verschijningsvorm".

Beredeneerd vanuit dit begrip kunnen we de kleurkanaries indelen in vier nieuwe groepen:

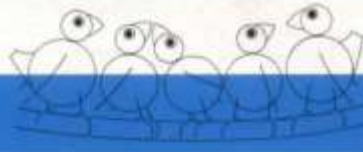
1. Ongepigmenteerd met geel/rood of mozaiek
2. Ongepigmenteerd met wit
3. Gepigmenteerd met geel/rood of mozaiek
4. Gepigmenteerd met wit

Hieruit kunnen we afleiden dat we te maken krijgen met twee groepen waarbij de verschijningsvorm in het geding is en met twee groepen waarbij geen verschijningsvorm aanwezig is (de groepen met wit).

De nieuwe keurtechnische visie is erop gericht dat het wel of niet aanwezig zijn van de "verschijningsvorm" tot uiting moet komen in de punten die de keurmeester tijdens de keuring aan de vogel toekent.

Hoe we dit oppakken zal in het volgende artikel in detail worden toegelicht.

De Technische Commissie
Kleur- en postuurkanaries
H.K. van der Wal

KANARIES HOUDEN, IETS VOOR JOU?

De kanarie

Zo'n geel vogeltje, dat in een kooitje zit te zingen, dat moet een kanariepiet zijn!

Ieder kind weet, wat een kanarie is. Of toch niet? Weet jij, dat er kleine ronde kanaries zijn met een kuif? En dat er kanaries zijn van wel 23 cm lang? (Kijk eens op je meetlat!) En weet jij, dat er kanaries zijn, die allemaal krullen in hun veren hebben? Het lijkt misschien niet zo, maar toch zijn dat allemaal kanaries. Echt waar!

De wilde kanarie

De kanarie hoort eigenlijk thuis op de Canarische eilanden. Daar leeft hij in de vrije natuur. Het is een klein, grauwgroen vogeltje. Eeuwen geleden hebben de Spanjaarden ontdekt, dat de kanarie mooi kan zingen. Ze gingen de wilde kanaries vangen en verkopen als huisdier. Maar ze waren slim ... en verkochten alleen mannetjes. Daardoor konden de mensen er niet mee kweken, zodat ze steeds weer nieuwe zangertjes moesten kopen.

Dat ging een tijdje goed, maar soms werd er wel eens een vergissing gemaakt. Dan werden er per ongeluk toch een paar vrouwtjes verkocht. En zo zijn ook in andere landen mensen met kanaries gaan kweken.

Zangkanaries

Toen er eenmaal in verschillende delen van Europa kanaries werden gehouden en gekweekt, kwamen er in bepaalde gebieden steeds meer. Met de beste zangers werd verder gekweekt. Zo zijn verschillende rassen ontstaan, die ook nu nog bestaan, namelijk de Harzerkanarie in Duitsland, de Waterslager in België en de Timbrado in Spanje.

Deze drie rassen worden ook in Nederland gehouden. Op een tentoonstelling voor zangkanaries kijkt een keurmeester er niet naar, of het een mooie of een lelijke kanarie is; hij luistert alleen of de kanarie mooi zingt en geeft daar punten voor.

Kleurkanaries

De wilde kanarie in de vrije natuur is grauwgroen van kleur. In de bomen tussen de bladeren valt hij dus niet op, alleen als hij geluiden maakt.

Toen de mensen er echter mee gingen kweken in kooien en voliëres, werden er af en toe jongen geboren die gele vlekjes hadden en dus bont van kleur waren. De mensen vonden dat wel leuk. Ze gingen verder kweken met de kanaries die de grootste gele vlekken hadden. Na verloop van tijd waren er, die helemaal geel waren. Zo is de gele kanarie ontstaan.

Ook werden er kanaries gekweekt die witte vlekken hadden of helemaal wit waren.

Door het kweken kwamen er steeds meer kleuren bij. Nu zijn er al meer dan 200 verschillende kleuren kanaries.

Als je naar een vogeltonoonstelling gaat kijken, zullen er zeker een aantal kleuren te zien zijn, want ze worden in Nederland erg veel gehouden.

Het woord "kleurkanarie" wil zeggen, dat de keurmeester vooral let op de kleuren van de vogel. Maar ook zo'n kanarie kun je best houden als zangvogel.

Postuurkanaries

Vooral in Engeland, maar ook in andere landen, heeft men bij het kweken van kanaries niet erg gelet op de zang of de kleur, maar op de vorm van de vogel. Zoals je bij de honden ook allerlei rassen hebt, van héél groot tot héél klein, is dat bij de kanaries ook.

Er zijn rassen ontstaan die een mooie kuif op hun kop hebben, zoals de Gloster corona en de Crested.

Er zijn rassen, die allemaal gekrulde veren hebben. Zulke kanaries noemen we Frisé. Sommige hebben zelfs een beetje gekrulde nagels!

Er zijn heel grote rassen, zoals de Lancashire en de Yorkshire.

Er is zelfs een ras, dat de vorm van een 7 heeft, de Belgische bossu.

In Nederland zijn ook twee rassen ontstaan: de Noordhollandse en de Zuidhollandse Frisé.

Ook de postuurkanaries, waar het dus gaat om de vorm, worden in Nederland vrij veel gehouden en gekweekt. En ook deze kanaries zingen.

Wordt vervolgd....